

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень «**Магістр**»

на тему: **«Організація обліку бізнес-процесів у
фермерському господарстві «XXXXX»
Львівського району, Львівської області»**

**Виконала: студентка групи Оп – 61
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

МЕЛЬНИК Н.Є.
(Прізвище та ініціали)

Керівник: д.е.н., професор ГНАТИШИН Л. Б.
(Прізвище та ініціали)

Рецензент: _____
(Прізвище та ініціали)

ДУБЛЯНИ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

Освітній ступень «Магістр»

Спеціальність **071 «Облік і оподаткування»**
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
(підпис)

д.е.н., професор Гнатишин Л.Б.
(звання, ступінь, прізвище та ініціали)

«20» лютого 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу студенту

МЕЛЬНИКУ НАЗАРІЮ ЄВГЕНОВИЧУ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ФЕРМЕРСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ «ХХХХХ» ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ, ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Керівник роботи ГНАТИШИН Л.Б., д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом ЛНУП від «27» жовтня 2023 року № 572/к-с

2. Термін здачі студентом закінченої кваліфікаційної роботи до «15» січня 2024 року

3. Вихідні дані для кваліфікаційної роботи: нормативно-правові та літературні джерела за темою роботи, дані аналітичного та синтетичного обліку, річна фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства, Інтернет-джерела, методичні рекомендації

**4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОБЛІКУ**

1.1. Дослідження економічна суті поняття «бізнес-процес»

1.2. Теоретичні основи бухгалтерського обліку бізнес-процесів: принципи, методи, концепції

1.3. Особливості обліку бізнес-процесів у фермерських господарствах....

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЇХ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ.

2.1. Аналіз результативності бізнес-процесів фермерського господарства.

2.2. Первинний облік бізнес-процесів фермерського господарства

2.3. Аналітичний та синтетичний облік бізнес-процесів фермерського господарства

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

3.1. Вдосконалення бухгалтерського обліку в управлінні бізнес-процесами фермерських господарств

3.2. Застосування сучасних інформаційних технологій для покращення обліку бізнес-процесів фермерських господарств

3.3 Напрямки вдосконалення та комп'ютеризації Фермерських господарств

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, схеми, рисунки

6. Дата видачі завдання «20» лютого 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі КР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка картографічних матеріалів для дипломної роботи).	20.02.23-30.03.23 р.
2.	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	01.04.23 – 31.08.23 р.
3.	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи.	01.09.23 – 31.10.23 р.
4.	Кінцеве оформлення дипломної роботи (здача пояснювальної записки керівнику КР; виправлення його зауважень; здача КР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	01.11.23 – 25.11.23 р.
5.	Підготовка до захисту в ЕК. Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником ДР; виправлення зауважень у графічній частині).	26.11.23 – 24.01.24 р.

Студент _____
(підпис)

МЕЛЬНИК Н.Є.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис)

ГНАТИШИН Л.Б.

(прізвище та ініціали)

УДК: 631.162:338.1(477.83)

Магістерська робота: 95 ст. текстової частини, 15 рисунків, 14 таблиці, 45 літературних джерел.

«Організація обліку бізнес-процесів у фермерському господарстві «XXXXX» Львівського району, Львівської області»

Мельник Н.Є. – Магістерська робота. Кафедра обліку та оподаткування. – Дубляни, Львівський НАУ, 2024.

Текстова частина складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

Перший розглядається з розвитком бізнес-процесів господарства та теорією формування його бухгалтерського обліку. Було проведено оцінку нормативно-правової бази та проведено огляд спеціальної літератури.

В другому розділі ми ознайомлюємося з основними методами бізнес-процесів ферми. Проаналізовано діяльність на фермі. Показано методіку обліку сільськогосподарських ресурсів.

Третій розділ присвячений вдосконаленню обліку бізнес-процесів у фермерських господарствах. Наведено основні шляхи підвищення ефективності господарської діяльності фермерських господарств.

На основі опрацювання теоретичного та практичного матеріалів зроблені відповідні висновки та пропозиції.

Ключові слова: фермерське господарство, спрощений облік, модифікована система обліку, витрати, доходи, собівартість, бізнес-процес, фінансовий результат, фінансова звітність, мінімізація ризиків.

АНОТАЦІЯ

У даній роботі розглядаються питання методів обліку та організації роботи господарства. Особливості систем землеробства, зокрема невеликі розміри, специфіка приміської діяльності та сезонність виробництва, вимагають обговорення питання оптимальних систем обліку. У зв'язку з цим було сформовано дві моделі, які використовують обліковий рахунок 8 категорії «факторні витрати» для розрахунку операційних витрат господарства, виробництва сільськогосподарської продукції та визначення фінансових результатів. Наведено основні методи оптимізації оподаткування та обліку діяльності фермерських господарств.

SUMMARY

This paper examines the issues of accounting methods and organization of farm work. The peculiarities of agricultural systems, in particular, small sizes, specifics of suburban activities and seasonality of production, require discussion of the issue of optimal accounting systems. In this regard, two models were created that use accounting account 8 of the "factor costs" category to calculate the operational costs of the farm, production of agricultural products and determine financial results. A model of the accounting system of farmers' economic activity, focused on minimizing production risks, has been created. The main methods of optimizing taxation and accounting of farm activities are given.

ЗМІСТ	стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОБЛІКУ	8
1.1. Дослідження економічна суті поняття «бізнес-процес».....	8
1.2. Теоретичні основи бухгалтерського обліку бізнес-процесів: принципи, методи, концепції	16
1.3. Особливості обліку бізнес-процесів у фермерських господарствах....	30
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЇХ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ.	39
2.1. Аналіз результативності бізнес-процесів фермерського господарства.	39
2.2. Первинний облік бізнес-процесів фермерського господарства	46
2.3. Аналітичний та синтетичний облік бізнес-процесів фермерського господарства	64
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	71
3.1. Вдосконалення бухгалтерського обліку в управлінні бізнес-процесами фермерських господарств	71
3.2. Застосування сучасних інформаційних технологій для покращення обліку бізнес-процесів фермерських господарств.....	76
3.3 Напрямки вдосконалення та комп'ютеризації Фермерських господарств.....	80
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92

ВСТУП

Актуальність теми. Тема "Організація бізнес-обліку-процесів у фермерському господарстві «XXXXX» Львівського району, Львівської області " є дуже актуальною і важливою у контексті розвитку аграрного сектору. Декілька аспектів підкреслюють актуальність даної теми для магістерської роботи:

1. Підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств:

Впровадження системи бізнес-обліку може допомогти фермерам ефективніше управляти ресурсами, оптимізувати витрати та збільшувати прибуток, що підвищить конкурентоспроможність на ринку.

2. Фінансова стійкість господарства:

Облікові процеси допомагають у відстеженні фінансового стану господарства, прогнозуванні доходів та витрат, що важливо для забезпечення фінансової стійкості фермерського підприємства.

3. Вимоги сучасного ринку та регулювання:

З посиленням вимог щодо транспарентності, звітності та відповідності до законодавства, ефективна система обліку допомагає фермерам виконувати вимоги ринку та врегулювання.

4. Стійке виробництво та ресурсоощадження:

Впровадження сучасних підходів до обліку сприяє ефективному використанню ресурсів, зменшенню втрат і впровадженню стійких практик в сільському господарстві.

5. Цифрова трансформація в аграрному секторі:

Розвиток технологій та цифрова трансформація організацій може забезпечити нові можливості для управління фермерським господарством та збільшення продуктивності.

Враховуючи ці аспекти, магістрант може дослідити та розробити пропозиції щодо оптимізації облікових процесів у фермерських

господарствах для підвищення їхньої ефективності та стійкості на ринку.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є систематичне дослідження та аналіз організації бізнес-обліку-процесів у фермерському господарстві з метою визначення ефективних стратегій та інструментів для оптимізації управлінської діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Завдання дослідження:

1. Аналізувати сучасний стан бізнес-обліку в фермерських господарствах: Вивчити існуючі системи обліку та аналізувати його вплив на управління фінансами та ресурсами.

2. Оцінити вплив облікових процесів на ефективність господарювання: Визначення взаємозв'язку між впровадженням систем бізнес-обліку та підвищенням продуктивності фермерського господарства.

3. Розробити пропозиції щодо оптимізації облікових процесів: Впровадити конкретні стратегії для покращення обліково-фінансової системи фермерського господарства.

4. Вивчити вплив цифрових технологій на бізнес-облік в аграрному секторі: Аналізувати новітні технології для автоматизації облікових процесів та їхнього впливу на продуктивність господарства.

5. Розробити рекомендації для підвищення ефективності бізнес-обліку в фермерських господарствах: Ознайомитися з конкретними заходами та рекомендаціями, які допоможуть фермерам оптимізувати бізнес-облік та досягти покращень у управлінні.

Дослідження буде спрямоване на розробку практичних інструментів та рекомендацій, які сприятимуть підвищенню ефективності господарювання та конкурентоспроможності фермерських господарств через оптимізацію бізнес-обліку-процесів.

Об'єктом дослідження є операційна діяльність фермерських господарств приміської зони м. Львова, зокрема фермерського господарства ХХХХХа Б.О. Львівського району району Львівської області.

Предметом дослідження виступає організація оподаткування та методика обліку операційної діяльності фермерських господарств.

Методи дослідження. Літературний аналіз: проведення систематичного огляду наукових джерел, статей, книг та інших публікацій, що стосуються організації бізнес-обліку-процесів у фермерських господарствах. Це дозволить зрозуміти сучасні підходи, методології та тенденції в даній області.

Аналіз практичних досвідів фермерських господарств: здійснення полевого дослідження та інтерв'ю з власниками та керівниками фермерських господарств для отримання конкретних відомостей про їхні практики в організації бізнес-обліку-процесів.

Кейс-стаді: аналіз конкретних кейсів успішної організації бізнес-обліку в фермерських господарствах з метою виявлення найбільш ефективних практик та стратегій.

Системний аналіз: застосування методів системного аналізу для вивчення взаємозв'язків між елементами бізнес-обліку та іншими процесами у фермерському господарстві.

Аналіз цифрових технологій: дослідження та аналіз сучасних цифрових технологій, які можуть бути застосовані для автоматизації бізнес-обліку-процесів у фермерських господарствах.

Ці методи дозволять отримати комплексне розуміння організації бізнес-обліку-процесів у фермерських господарствах і розробити конкретні рекомендації для підвищення їхньої ефективності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в удосконаленні методів обліку операційної діяльності фермерських господарств, що дозволить користувачам інформації оптимізувати управлінські рішення щодо стратегії розвитку фермерства. Результати дослідження нададуть конкретні рекомендації щодо впровадження ефективних стратегій бізнес-обліку, що сприятиме

підвищенню ефективності управління фінансами, ресурсами та виробничими процесами.

Запропоновані практичні рекомендації дозволять фермерам зменшити витрати, оптимізувати виробничі процеси та ефективно використовувати ресурси, що призведе до підвищення прибутковості господарства.

Розроблені стратегії бізнес-обліку врахують сучасне законодавство та вимоги стандартів, що дозволить фермерам уникнути проблем з відповідністю та забезпечить їхню легальність.

Використання цифрових технологій для оптимізації бізнес-обліку внесе вклад у цифрову трансформацію аграрного сектору, сприяючи впровадженню інновацій та покращенню конкурентоспроможності господарств.

Результати роботи допоможуть фермерам приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі аналізу облікових даних, що сприятиме зміцненню стратегічного положення господарства на ринку.

Ефективна система бізнес-обліку є важливим елементом для залучення інвестицій та фінансування. Позитивні результати дослідження можуть збільшити інтерес з боку інвесторів та фінансових установ.

Оптимізація бізнес-обліку сприятиме впровадженню сталого виробництва та управління, допомагаючи фермерам зменшити вплив на навколишнє середовище та підтримувати екологічну сталість.

Отже, отримані результати дослідження мають велике практичне значення, сприяючи покращенню управління та конкурентоспроможності фермерських господарств і сприяючи їхньому сталому розвитку.

Обсяг і структура дипломної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, викладена на 74 сторінках комп'ютерного тексту, з них 10 сторінок займають 14 таблиць, 7 сторінок – 15 рисунків. Список використаних літературних джерел містить 45 найменувань на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОБЛІКУ

1.1. Дослідження економічної суті поняття «бізнес-процес»

Розвиток наукової економічної думки дав змогу систематизувати сферу управління бізнес-процесами. Розвиток науки про бізнес-процеси значною мірою сприяв активному застосуванню теорії в практичній діяльності великих підприємств, корпорацій і консорціумів, що відбулося у 80-90-х роках 20 століття. Він був багатопрофільним і неефективним. Ситуація змінилася після загального впровадження принципів управління бізнес-процесами та процесних підходів у цих компаніях. Ключовими прикладами компаній, які отримали «друге дихання» завдяки впровадженню процесів і редизайну, були General Electric, Toyota і Chrysler[1]. Управління бізнес-процесами, на відміну від функціонального управління, є більш ефективним управлінням. У цьому випадку менеджери організують роботу процесів (а не відділів) не тільки для досягнення корпоративної ефективності, але й для подолання проблеми часткової оптимізації, яка є основною перешкодою для ефективності. Його основою є поєднання систем, ситуацій і процесних підходів. Коли цей підхід до лідерства застосовується до операцій у реальному світі, менеджерам більше не потрібно керувати різними функціями в компанії.

Проте єдиного трактування категорій бізнес-процесів в досліджених джерелах немає. Тому проаналізуємо існуючі підходи щодо виявлення сутності цієї економічної категорії. Так, згідно з Сучасним українським тлумачним словником, бізнес (у перекладі з англійської «діяльність») — це господарська, комерційна, біржова чи підприємницька діяльність, спрямована на отримання прибутку. Процес — це безперервна зміна природного стану або явища. Поєднання номінальних визначень термінів «бізнес» і «процес» є центральним для сутності категорії «бізнес-процес» як серії послідовностей дій

економічного, комерційного, біржового або підприємницького характеру[2]. Мета – отримання прибутку. Прикладами бізнес-процесів є продажі та дистрибуція, економічна діяльність за кордоном і проведення рекламних кампаній. Слоган багатьох нафтових компаній «Від родовища до АЗС» — це набір бізнес-процесів, які формують технологічний цикл компанії.

Однак у сучасних бізнес-ситуаціях і для науково-дослідних цілей таке визначення не застосовується. Це пояснюється тим, що це визначення містить поверховий опис категорії без тлумачення взаємовпливу бізнес-процесів та їх важливості в стратегічних аспектах[3].

Особливої уваги заслуговує визначення, запропоноване М. Хаммером і Дж. Чампі. Бізнес-процес — це набір різних типів діяльності, в яких один або кілька типів ресурсів використовуються як «вхідні ресурси» для виробництва продукту, який представляє цінність для споживача. Суть цього визначення свідчить про застосування функціонального підходу, згідно з яким бізнес-процес є своєрідним «механізмом» (чорним ящиком), що перетворює «вхідні» ресурси у вихідні «результати». При цьому автори не наголошують на системності та мережовості процесу як його характеристиках. Однак те, наскільки «перші» результати стануть ефективнішими, безпосередньо залежить від того, наскільки досягнуто синергії в основних бізнес-процесах організації.

Дослідники Томас Девенпорт і Джеймс Шорт зробили значний внесок у теорію бізнес-процесів. Відповідно до їх наукових результатів бізнес-процес слід розглядати як сукупність логічно взаємозалежних дій, які виконуються для досягнення певного «результату» господарської діяльності. Більш детальне визначення наведено в дослідженні, присвяченому формуванню та оптимізації інноваційних бізнес-процесів[4]. Бізнес-процес — це набір окремих дій, розроблених і структурованих для виробництва певного продукту (товару). Тут ми даємо таке визначення: бізнес-процес — це структурований набір вимірних («економічно цінних») дій, створених з метою виробництва конкретного продукту для клієнта або ринку. Визначення, сформульоване авторами в, краще відображає економічну сутність бізнес-процесів, на відміну від попередніх

визначень, які мали технічну спрямованість лише на автоматизацію процесів.

Ключові характеристики представлені в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Ключові характеристики сутності “бізнес-процесів”

№ з/п	Основні характеристики бізнес-процесів	Опис
1	Бізнес-процеси формують додану вартість (споживчу цінність)	<p>Кінцевою метою бізнес-процесів організації є формування додаткової вартості (споживчої вартості) вихідного продукту.</p> <p>У некомерційних організаціях споживча цінність результатів усіх бізнес-процесів полягає в задоволенні потреб самоактуалізації, духовних і соціальних потреб індивідів.</p> <p>Якщо дія або операція, що виконується в організації, не створює доданої вартості (споживчої вартості), не впливає на якість створення її вартості та не є процесом управління чи розвитку, така дія не вважається бізнес-процесом.</p> <p>не бути. Якщо основний бізнес-процес зупиняється, споживча вартість не створюється, а якщо зупиняються допоміжні бізнес-процеси, продуктивність основного бізнес-процесу значно знижується.</p>
2	Взаємозалежність і взаємопов’язаність всіх бізнес-процесів на підприємстві	<p>Досягнення цілей, визначених організацією, можливе лише за умови працездатності всіх існуючих бізнес-процесів (дії/заходи/процеси/процеси). Відсутність або неефективність бізнес-процесу неминуче впливає як на ефективність інших процесів, так і на ефективність організації в цілому. Ступінь залежності між бізнес-процесами можна виміряти за співвідношенням між показниками доданої вартості процесу, що розглядається, і попереднього процесу. Застосування цього принципу на практиці може значно підвищити ефективність управління бізнес-процесами. Тому що розуміння їх послідовності та взаємовпливу дозволяє більш реалістично планувати, ефективніше організувати, розвивати</p>

		ініціативу працівників, керувати й регулювати виявлені відхилення. Вивчення ролі та значення окремого бізнес-процесу або транзакції без визначення взаємозалежності процесів в економічній системі компанії не буде успішним. Додана вартість (споживча вартість) створюється протягом усього бізнес-процесу.
3	Зосередження бізнеспроцесів навколо однієї цілі (комплексної цілі)	Декомпозиція бізнес-процесів за конкретними критеріями дозволяє виявити їх функціональне призначення та роль у формуванні доданої вартості (споживчої вартості). Кожен бізнес-процес виконується відповідно до визначених цілей, досягнення яких (якісне та кількісне) призводить до бажаного планового значення «виходу» бізнес-процесу [5].
4	Вимірність результату кожного бізнеспроцесу	Якщо кожен бізнес-процес має кінець і початок, то повинна існувати система стандартів і підходів кількісної оцінки результатів бізнес-процесів. За жодних інших умов дія вважається бізнес-процесом.
5	Дискретність процесу (наявність початку, «входу» і закінчення, «виходу»)	Згідно з визначенням М. Портера, кожен бізнес-процес має початок і кінець, що визначаються витратою організаційних ресурсів («вхід») і «формуванням споживчої вартості» («вихід»). Організаційні ресурси повинні включати фізичні, людські, інтелектуальні, інформаційні, фінансові тощо.
6	Існування мети здійснення бізнеспроцесів	Метою впровадження бізнес-процесу є задоволення внутрішніх вимог користувача/потреб ринку. «Вихід» деяких бізнес-процесів стає «входом» наступного бізнес-процесу, який використовує результати попереднього процесу. «Кінцевим» результатом бізнес-процесу є товар/послуга з достатньою споживчою вартістю для задоволення потреб клієнта та з достатньою доданою вартістю для забезпечення прибуткової роботи компанії.
7	Безперервність	Бізнес-процес або його елементи не можна вважати дією, що

	бізнес-процесів	виконується керівниками або співробітниками компанії. Бізнес-процесами слід вважати лише процеси, які представляють систему бізнес-процесів (операцій, дій і дій), розроблених заздалегідь і які повторюються на регулярній основі.
8	Використання ресурсів підприємства для виконання бізнес-процесів	Додана вартість (споживча вартість) – це не те, що створюється і зникає, а створюється в результаті успішного поєднання ресурсів у бізнес-процесах компанії.
9	Керованість бізнес-процесів	Керівництво потрібне для використання організаційних ресурсів і виконання бізнес-процесів для створення цінності для досягнення цілей організації. На практиці це означає існування менеджера, який має повноваження та привілеї змінювати процес, якщо це необхідно для його конфігурації та ресурсів впровадження. Використовується та несе відповідальність за його дієвість та ефективність
10	Застосування гнучкої технології виконання бізнес-процесів	Якщо певний результат явно досягається певним алгоритмом, то процес досягнення цього результату слід вважати бізнес-операцією, а не бізнес-процесом. Впровадження організацією набору бізнес-процесів має бути налаштовано таким чином, щоб відповідати вимогам її клієнтів процесів і налаштовано відповідно до їхніх потреб. На рівні всієї організації виконання бізнес-процесів має забезпечувати можливість зміни його конфігурації (технології формування споживчої вартості) в результаті змін у функціональному середовищі організації [6].
11	Системність бізнес-процесів	Впровадження бізнес-процесів всередині компанії неминуче призводить до реалізації ефекту синергії. Це пояснюється тим, що якщо вони функціонують окремо один від одного (різні етапи ланцюга створення вартості, первинні та вторинні процеси тощо), створення додаткової вартості (споживчої вартості) зазвичай неможливе.

12	Зв'язок бізнес-процесів та бізнес-моделі підприємства	Рівень ефективності підприємства безпосередньо залежить від ступеня інтеграції бізнес-процесів і бізнес-моделі організації. Без тісного зв'язку між виконуваними бізнес-процесами та бізнес-моделлю не існує мосту між створенням вартості (результати виробництва, маркетингу тощо) та оцінкою споживачів (споживча вартість).
----	---	---

Під бізнес-процесом ми запропонували розуміти систему безперервних, взаємопов'язаних і впорядкованих керованих дій (процесів, операцій і виконуваних функцій). Це стає елементом механізму створення вартості (споживчої вартості). Трансформуючи наші організаційні ресурси, ми хочемо досягти нашої головної мети — забезпечення продуктивності та ефективності всієї організації та створення доданої вартості (вартості для клієнтів) для наших цільових ринків через нашу бізнес-модель [7].

У розробці наукового бачення шляхом узагальнення результатів досліджень щодо природи категорій бізнес-процесів, технічних (орієнтованих на автоматизацію та стандартизацію) та економічних (орієнтованих на управління) тлумачень. Ви повинні визначитися з концепцією. Сам економічний підхід є орієнтованим на внутрішнє середовище (орієнтований на підвищення ефективності управління та формування важелів управління) та орієнтований на зовнішнє середовище (орієнтований на взаємодію із зовнішнім середовищем). У таблиці 1.2 наведено систематизацію наукового підходу авторів з позиції категорії «бізнес-процеси». (табл. 1.2)

Типологія наукових визначень сутності бізнес-процесів за цільовою спрямованістю

Цільова спрямованість визначення бізнес-процесів	Автори	Відповідність ключовим характеристикам	Управлінський підхід
Стратегічна (зорієнтована на взаємодію зовнішнім середовищем підвищення гнучкості)	Хаммер М., Чампі Дж.	1, 5, 8	Процесний, ситуаційний
	Т. Дейвенпорт	2,4	Системний, ситуаційний
	М.Портер, В.Міллар	1, 3, 4, 5, 7	Системний, ситуаційний
	Харрінгтон Дж., Есселінг К. С.	1, 2, 6, 8	Процесний, системний, ситуаційний
	Хартмут Біннер	1, 2, 3, 6	Системний, ситуаційний
	Ойхман Е.Г, Попов Є.М.	1, 5, 6	Процесний, поведінковий
Внутрішня (зорієнтована на підвищення ефективності управління та формування важелів управління)	В.Демінг	8	Процесний
	Бьорн Андерсен	2, 3, 4, 6, 7, 8	Процесний, системний, ситуаційний
	ISO/IEC	2, 5	Процесний
Технічна (зорієнтована на автоматизацію та стандартизацію)	Август-Вільгельм	2, 5, 7, 8	Процесний
	Шеєр		
	Т. Дейвенпорт, Дж. Шорт	2, 3	Процесний
	Tele Management Forum	3, 7	Процесний
	Зіндер Є.З.	2, 3, 4, 7, 8	Системний, процесний

Запропонована типологія зосереджена на визначенні бізнес-процесів, їх основних характеристиках і зв'язках між підходами до управління. Найбільш ґрунтовним є визначення бізнес-процесів як економічної категорії, запропоноване Д. Харінгтоном і К. С. Есселінгом, Б. Андерсен, Е. З. Гіндер, М. Портер, Т. Девенпорт, Дж. [8].

У пострадянській час головним завданням сільського господарства було отримання прибутку, який базувався на економічних категоріях. Зараз ми говоримо про системи управління сільським господарством.

Мета – отримання прибутку від виробництва та реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, а також за рахунок збільшення вартості підприємства шляхом оптимізації. Система управління бізнесом – це набір бізнес-процесів, що виконуються підрозділами компанії та керівниками, які мотивовані досягати бізнес-цілей, мають необхідні повноваження та відповідають за результати бізнес-процесів. Якщо є необхідність побудови довгострокової стратегічної системи управління бізнесом та створення ефективного механізму контролю, який зможе не тільки планувати та враховувати результати діяльності підприємства, а й оптимально здійснювати розподіл повноважень у необхідний спосіб Для координації та мотивації співробітників необхідно впроваджувати управління процесами.

Основними елементами системи управління процесами є:

- Бізнес-об'єкт - об'єкт, який має цінність для внутрішнього або зовнішнього споживача.
- Бізнес-процес – цілеспрямована організаційна дія для трансформації бізнес-об'єктів і підвищення споживчої цінності.
- Індикатори ефективності – параметри, які вимірюють ефективність бізнес-процесу або цінність бізнес-процесу.
- Посадова особа – особа, яка бере участь у реалізації господарського процесу, має певні права, несе відповідальність за результати реалізації господарського процесу, мотивована на досягнення цілей господарського процесу.
- Документ — це впорядкована сукупність інформації.

Описані елементи системи управління забезпечують цілеспрямованість, керованість, послідовність і прозорість бізнес-процесів підприємства.

Отже, сучасні системи управління сільським господарством базуються на управлінні, заснованому на бізнес-процесах. Метою впровадження процесного менеджменту є підвищення ефективності та результативності корпоративної діяльності та оптимізація бізнес-процесів. Концепція бізнес-процесів дуже популярна в наш час.

М. Хаммер і Дж. Чампі були одними з перших, хто ввів у мову управління термін «бізнес-процес» для опису реінжинірингу як нового методу управління бізнесом.

Для аналізу основних можливостей компанії пропонуємо використати трактування терміну «бізнес-процес» цими дослідниками. Коли ресурси споживаються на «вході», продукти створюються на «виході» діяльності, яка становить цінність для споживача. У літературі немає єдиного підходу до визначення поняття бізнес-процесів у сільському господарстві. Автори розглядають бізнес-процеси з різних позицій та виділяють їх сутнісні характеристики.

У найзагальнішому розумінні поняття бізнес-процесу можна визначити як набір стабільних, цілеспрямованих, взаємопов'язаних дій, які перетворюють входи (ресурси) на виходи в оптимальний період часу за допомогою конкретних технологій. Це те, що має цінність (результати) для споживачів (клієнтів) як всередині, так і за межами компанії, і в кінцевому підсумку сприяє збільшенню корпоративної цінності.

1.2. Теоретичні основи бухгалтерського обліку бізнес-процесів: принципи, методи, концепції

Господарська діяльність у сільському господарстві різноманітна і визначається змістом діяльності (виробництво, торгівля, надання послуг тощо) та видом діяльності (основна діяльність, фінансова діяльність, інвестиційна діяльність). Формування повної та достовірної інформації про всю діяльність

підприємства, необхідної для здійснення функцій управління та контролю, можливе лише на основі ряду специфічних технологій і методів – методів бухгалтерського обліку. Зміст методів у галузі залежить від деталей предмета, завдань і вимог цієї науки.

Бухгалтерський облік характеризується особливим і відмінним способом представлення економічних явищ. Науковий зміст цього методу визначається загальним підходом бухгалтерського обліку до явищ господарського життя. Цей підхід полягає в тому, що всі засоби і процеси, що відображають предмет обліку, зводяться в єдність, їх зв'язок через числове вираження.

Методи бухгалтерського обліку – це сукупність прийомів і способів, які забезпечують формування повної та достовірної інформації про діяльність суб'єкта господарювання з метою прийняття господарських рішень. Специфіка методу визначається деталями об'єкта дослідження. Оскільки об'єктом бухгалтерського обліку є використання активів, капіталу та зобов'язань підприємства, методи бухгалтерського обліку повинні надавати можливість для дослідження.

Для представлення предмета бухгалтерського обліку в цілому необхідно застосувати всі складові предмета до єдиного вимірника, а саме грошових коштів, а також згрупувати активи, власний капітал і зобов'язання підприємства за ознакою економічної однорідності.[9]. Якщо придивитися, методи бухгалтерського обліку поділяються на складові, або елементи методу бухгалтерського обліку.

Основними елементами методу бухгалтерського обліку є:

- а) Документація та інвентаризація як спосіб моніторингу економічних явищ та їх основні засоби контролю.
- б) Система бухгалтерського обліку та подвійного обліку як метод реєстрації та суцільного групування господарських операцій.
- в) Оцінка та калькуляція як метод вимірювання витрат економічних процесів.
- г) Баланси та звіти як спосіб узагальнення бухгалтерських документів.

За допомогою документації досягається суцільне і послідовне відображення об'єктів обліку. Документація є основним методом бухгалтерського контролю за господарською діяльністю підприємства. Документальне оформлення господарських операцій відбувається під час цих операцій і є першим етапом бухгалтерського обліку. Документація є основою для складання облікових документів і забезпечує точність, достовірність, безспірність облікових показників і можливість їх контролю. Документація особливо важлива для захисту ваших активів. Бухгалтерські документи служать єдиною основою для всіх видів обліку, забезпечуючи тим самим єдність показників.

Інвентаризаційні описи поряд з документами використовуються для суцільного обліку проведеної господарської діяльності та ведення бухгалтерських документів. Інвентаризація є одним із засобів контролю за господарською діяльністю, контролю надходження майна, забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку. За допомогою інвентаризації дані бухгалтерського обліку порівнюються з фактичними даними. Результати інвентаризації (надлишок/нестача) відображаються у картотеках (порівняльних відомостях), які є основою облікових документів [10].

Рахунки бухгалтерського обліку також є частиною методів бухгалтерського обліку. Для отримання підсумкових даних по кожному об'єкту обліку всі господарські дії після оцінки необхідно згрупувати і узагальнити в певному порядку. З цією метою операції, відображені документально, обліковуються на рахунках бухгалтерського обліку.

Таким чином, рахунки бухгалтерського обліку є вторинними реєстрами завершених господарських операцій. За кожним об'єктом обліку, тобто за кожним видом господарської діяльності, за кожною категорією господарських засобів та за кожним джерелом їх утворення відкриваються окремі рахунки. Таким чином, бухгалтерія є системою, яка охоплює весь облік даного підприємства. Усі операції за бухгалтерськими документами відображаються в системі бухгалтерського обліку подвійним записом.

Подвійний облік - це метод обліку змін в статтях рахунків, що виникають внаслідок господарських операцій.[45] При подвійному бронюванні кожна транзакція реєструється на двох рахунках одночасно. Це гарантує, що всі процеси на вашому рахунку відображаються як взаємопов'язані моменти руху коштів.

Для відображення та узагальнення в бухгалтерському обліку різноманітних господарських операцій необхідно давати їм оцінку. Оцінка — це метод вираження економічних явищ у грошовій формі. Оцінка полягає в переведенні натуральних показників, що містяться в первинних документах, у грошові показники. Бухгалтерський облік фіксує лише ті елементи відтворювального процесу, які підлягають грошовій оцінці.

Оцінка є важливою вимогою бухгалтерського обліку, оскільки будь-яке економічне явище має отримати грошову оцінку, перш ніж його можна буде відобразити в бухгалтерських записах. Фактичні витрати, виражені в грошах, складають основу оцінки активів. Щоб мати можливість порівнювати активи та джерела їх створення для цілей бухгалтерського обліку, оцінка здійснюється відповідно до встановлених норм і правил оцінки.

У деяких випадках оцінка проводиться в результаті бухгалтерського обліку, тобто після документального представлення та зведення витрат, пов'язаних із певним процесом, таким як закупівля матеріалів, виробництво продукту тощо. Представлення та узагальнення вартості завершено.

Калькуляції також є частиною методів бухгалтерського обліку. Облік собівартості — це метод калькулювання собівартості продукції. Він складається з калькулювання собівартості та визначення собівартості одиниці продукції (робіт, послуг).

Бухгалтерський баланс – це метод економічного групування та узагальнення інформації про майно підприємства за складом, місцем розташування та походженням в єдину грошову оцінку на певну дату. Кошти підприємства в балансі відображаються двома групами. Одна показує, які кошти має компанія, а інша показує, з яких джерел вони утворилися. Обидві

частини балансу є еквівалентними, оскільки відображають однакові ознаки, з одного боку, склад і розміщення, а з іншого, залежно від їх походження.

Корпоративна звітність – це система показників, що характеризує господарську діяльність підприємства за певний період. Звітність — це система кінцевих показників, отриманих на основі даних бухгалтерського обліку. Він складається з набору таблиць і використовується для управління та роботи компанії, аналізу та оцінки операцій компанії та прийняття бізнес-рішень.

Для створення звіту використовується зведення записів за звітний період в системі бухгалтерського обліку. Ми починаємо наше концептуальне дослідження з макроекономічної концепції бухгалтерського обліку. Макроекономічна концепція передбачає, що об'єктом обліку є вся економіка країни [11]. Застосовуючи це, стає можливим визначити національний дохід і валовий національний продукт країни. Фактично, концепція макроекономіки полягає у визначенні впливу альтернативних методів звітності даних на економічні показники для галузі чи країни в цілому.

Критерієм таких концепцій є те, що вони охоплюють вищий рівень, ніж організаційний рівень бухгалтерського обліку. Відповідно до концепції, що розглядається, однією з цілей бухгалтерського обліку має бути врахування спрямованості діяльності організації на виконання народногосподарського плану. Національні економічні цілі вимагають бухгалтерського обліку, який стимулює збільшення інвестицій у підприємства, що розвиваються.

Звітність, що характеризує макроекономічні показники, створює інформаційну базу для розрахунку сталого доходу, використання резервів, гнучкої методики розрахунку амортизації. Початком розвитку концепції макроекономічного обліку слід вважати створення національних рахунків країни, основними значеннями яких є такі показники, як внутрішній продукт (валовий або чистий). Для його розрахунку необхідно визначити додану вартість, що розуміється як різниця між собівартістю продукту та витратами на його виробництво.

Мікроекономічна концепція бухгалтерського обліку передбачає визначення впливу різних облікових процедур на економічні показники діяльності організації [44]. Бухгалтерський облік зосереджується на мікроекономіці, тобто на економіці як економічному суб'єкті, і впливає на економіку через підтримку облікових операцій і взаємодію організацій на ринку. Цей підхід реалізовано в Концептуальних основах бухгалтерського обліку США, прийнятих Радою зі стандартів фінансового обліку (FASB). Соціальна концепція бухгалтерського обліку тісно пов'язана з концепцією корпоративної соціальної відповідальності [43]. Значно розширює межі традиційних облікових концепцій шляхом збільшення складу облікових показників відповідно до інтересів користувачів. Ця концепція зрозуміло акцентує увагу на розрахунку соціальних витрат, але її основні елементи пов'язані з екологією.

Формування та розвиток концепції соціального обліку базується на розумінні необхідності систематичного збору інформації, регулярного документування, узагальнення та документування результатів соціально спрямованої діяльності у звітах. Бухгалтерія стикається з проблемою розрахунку витрат на виробництво з урахуванням суспільних витрат, які необхідно враховувати та контролювати. Важливою частиною соціальної концепції має бути належне звітування соціальних балансів, екологічних балансів та інших форм звітності.

За останнє десятиліття принципи соціального обліку та соціальної звітності, а також розробка стандартів соціального обліку та звітності були опубліковані в дослідженнях національних та міжнародних авторів. Особливий спосіб представлення фінансових та бухгалтерських питань організації пов'язаний зі стратегічною концепцією бухгалтерського обліку.

Стратегічна концепція базується на певних ключових елементах організаційної діяльності та фокусується на чотирьох основних елементах стратегічного обліку: зобов'язання, потенційна можливість (можливість), вартість і контроль [42]. Стратегічні концепції в бухгалтерському обліку

включають концепцію ланцюжків вартості, концепцію драйверів витрат, аналіз стратегічного позиціонування та інші елементи. Щоб бухгалтерський облік був концептуально стратегічним, він повинен забезпечити стратегічний аналіз. Ця концепція вимагає централізації та інтеграції типів внутрішнього аналізу, таких як ретроспективний, оперативний і перспективний аналіз, кожен з яких характеризується вирішенням власного завдання.

Бухгалтерський облік повинен враховувати не тільки правові норми, а й справедливість у відносинах між учасниками господарського процесу, що забезпечує нормальне функціонування всього господарського механізму. Тому етичну концепцію бухгалтерського обліку слід включити до загальної концепції бухгалтерського обліку. Фундаментальні етичні питання лежать в основі всіх сучасних концепцій бухгалтерського обліку через їх акцент на справедливості та чесності. Ця етична філософія чітко виражена в Положенні про корпоративного аудитора. Концептуальна основа бухгалтерського обліку в США, розроблена Радою зі стандартів фінансового обліку.

Етична концепція характеризується тим, що справедливість, правдивість і достовірність є необхідними умовами для створення надійного бухгалтерського обліку. Облікова інформація не повинна бути жодним чином прикрашена з метою впливу на розвиток подій у певному напрямку, а заяви повинні визнаватися дійсними лише в тому випадку, якщо вони відповідають загальноприйнятим принципам [12]. Надійність фінансової звітності залежить від точності прийнятих правил і принципів, що лежать в основі формування звітних даних, але їх не завжди достатньо для визначення та оцінки правдивості.

Усі види бухгалтерського обліку певним чином пов'язані з бізнес-цілями. Проте ми вважаємо можливим введення поняття бухгалтерського обліку для цілей управління як поняття, заснованого на принципах управлінського обліку.

Управлінський облік є основним засобом управління господарською діяльністю організації з метою обліку витрат і розрахунку собівартості робіт і послуг відповідно до їх функції, центру відповідальності, ринку тощо.

Концепція бухгалтерського обліку для управлінських цілей визначає етапи формування інформації для прийняття рішень в управлінні організацією та реалізації рішень шляхом аналізу факторів, обставин і умов, що впливають на виробничо-економічний вплив.

І. Й. Пан Яремко також вважає, що сучасні концептуальні основи бухгалтерського обліку не відповідають потребам і вимогам сучасного суспільства і що потрібні зміни в бік послаблення стандартів стандартизації, а принципи управлінського обліку «інші». Ця концепція цікава, оскільки управлінський облік, по суті, надає інформацію безпосередньо іншим видам обліку, насамперед фінансовому та податковому обліку. Тому використовується інформація управлінського обліку. Використовується для ведення всіх видів бухгалтерського обліку.

Концепція бухгалтерського обліку для управлінських цілей є різновидом концепції динамічного обліку. Історично це виникло через необхідність зберігати комерційні таємниці в капіталістичному світі. Бухгалтерський облік, який виконує інформаційні функції на мікрорівні, первинно не відокремлений від системи контролю економічних агентів. Це означає, що концепції бухгалтерського обліку мають базуватися на принципах парадигми управління, доповнювати та розвивати їх.

А. А. Пилипенко розглядає розвиток облікових парадигм з точки зору обліково-аналітичного забезпечення систем управління та процесів прийняття рішень, а також можливості інтеграції в систему стратегічного управління компанією. О. А. Лаговська у своєму дослідженні вказує на інформаційну роль бухгалтерського обліку в системі управління як на один із ключових факторів, що визначає ефективність усієї системи управління. І. В. Шайхан стверджує, що в сучасних компаніях, націлених на успіх бізнесу, вся система бухгалтерського обліку повинна мати стратегічне спрямування.

У цьому випадку інформація, яку надає система бухгалтерського обліку, сприяє процесу розробки та реалізації бізнес-стратегії компанії, і як традиційні інструменти бухгалтерського обліку, так і інструменти бухгалтерського обліку,

запозичені керівництвом, органічно інтегруються в процес стратегічного управління.

Про головну роль бухгалтерського обліку свідчить той факт, що його цілі та вимоги до бухгалтерського обліку стоять на першому місці в розробці концептуальних основ теорії бухгалтерського обліку. Усім організаціям певною мірою завжди потрібні додаткові джерела фінансування, які можна знайти на ринках капіталу [13] [14]. Лише шляхом об'єктивного надання інформації про фінансово-господарську діяльність, насамперед за допомогою поданої звітності, можна залучити потенційних інвесторів та кредиторів.

Актуальність інформації визначається інтересом користувача до ключових бізнес-метрик. У цьому дослідженні вже було встановлено, що теоретична обґрунтованість ринково-орієнтованої звітності є одним із найважливіших завдань на даний момент. Велика увага приділяється точному представленню капіталу та вартості. Довгий час основним показником звітності був прибуток. Тепер фокус змістився на стратегічну цінність і майбутні економічні вигоди, а мета звітності змінилася. Мета змістилася від «характеристики фінансової ситуації та результатів» до «розкриття конкретної ринкової позиції організації на основі концепції капіталу». Очевидно, що недостатньо розглядати бухгалтерський облік лише як організовану систему даних про фінансово-економічну діяльність організації, але його також слід розглядати як цільову систему даних про керовані активи та керовані економічні очікування.

Основними елементами ринково-орієнтованого звіту є акціонери, фінансова та інвестиційна вартість, капітал клієнта, вартість з поправкою на ризик і непідтверджена гудвіл [40]. Слід зазначити, що для забезпечення точного відображення цих факторів необхідні зміни в теорії та методології бухгалтерського обліку. Необхідність розкриття понять вартості та капіталу в обліку та звітності безпосередньо пов'язана із сучасними концептуальними концепціями бухгалтерського обліку. Щоб обґрунтувати необхідність задавати такі запитання при розгляді подальшого розвитку теорії та методології

бухгалтерського обліку, ми використовуємо бухгалтерський облік як оцінку вартості майбутніх економічних прибутків (втрат чистого доходу). Розрахунок чистої поточної вартості капіталу не може бути зведений до застосування одноетапної процедури дисконтування майбутньої вартості загальних доходів і витрат, пов'язаних із здійсненням діяльності, як це пропонується в існуючих публікаціях. Також мають бути враховані такі важливі аспекти, як можливість рефінансування та необхідність урахування майбутніх позитивних або негативних проміжних результатів фінансово-господарської діяльності. Врахування цих аспектів суттєво впливає на чисту поточну вартість інвестованого капіталу і в деяких випадках служить індикатором доцільності інвестицій. Дослідження також вказує на важливість розгляду таких показників, як ефективність, внутрішня норма прибутку, індекс прибутковості та період окупності. Просто враховуючи певні показники, ви можете приймати бізнес-рішення про те, чи варто інвестувати в певний актив.

Звертаємо Вашу увагу, що створення прогнозного звіту можливе лише за умови, що всі взаємопов'язані показники характеризують ефективність інвестування в той чи інший актив. Ми вважаємо, що існуючі моделі ринково-орієнтованої звітності включають обмеження, пов'язані з повнотою ринку, подільністю активів, прозорістю ринкової інформації та доступністю інформації для інвесторів (наявність або відсутність активів). Я пропоную пов'язати це з (інсайдерська інформація тощо), активи, зважені за ризиком, та їх ліквідність. Враховуючи вищезазначені обмеження, можна буде значно підвищити придатність моделі до інвестиційного процесу та створити відповідні ринково-орієнтовані звіти на реальному ринку [15].

Власний капітал та його похідні розраховуються та відображаються в бухгалтерському обліку. Необхідність розгляду понять капіталу і вартості в першу чергу визначається тим, що бухгалтерська (фінансова) звітність організації стає основним засобом комунікації між організацією та зацікавленими користувачами. Він повинен надавати корисну інформацію

власникам, інвесторам, кредиторам і навіть іншим користувачам під час здійснення інвестицій, позик або подібних, по суті, раціональних рішень.

Інформації, що міститься у фінансових звітах, часто недостатньо для прийняття зважених рішень щодо інвестування в ту чи іншу організацію. Інформація, що міститься в цих фінансових звітах, може не повністю оцінити майбутнє зростання вартості активів або перспективи подальшої діяльності організації. Наявність або відсутність таких перспектив суттєво визначає ринкову вартість організації і, отже, впливає на рішення потенційних кредиторів або інвесторів про надання ресурсів організації у формі довгострокового боргу або власного капіталу. Тому зрозуміло, що для оцінки ефективності діяльності, крім облікової інформації, необхідно використовувати показники рентабельності, розраховані на основі грошових потоків, отриманих за звітний період.

Оскільки дані бухгалтерського обліку є основою для складання звітності, то для певних цілей необхідно, крім системних даних, узагальнених на рахунках бухгалтерського обліку, передбачати додаткові позасистемні показники бухгалтерського та необлікового характеру. Складність теоретичних і прикладних положень альтернативних методів оцінки активів.

Основним напрямом концепції, що розглядається, є використання методу оцінки шляхом зменшення (дисконтування) майбутніх грошових потоків. В даний час використання цієї методики в основному обмежується вузьким колом активів, таких як фінансові інструменти. Дисконтування очікуваної вартості грошових потоків (поточна вартість інвестованого капіталу) для формування інформації про розрахункову поточну вартість організації сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності та покращує прозорість фінансових аудитів.

Поняття капіталу та вартості має включати аналіз зростання інвестованого капіталу. Необхідність такого аналізу виникає через недостатню розробленість вітчизняної літератури з питання використання приведених (дисконтованих) значень майбутніх грошових потоків в обліку та звітності.

Концепція капіталу та вартості – питання, спрямоване на підвищення прозорості фінансової звітності шляхом розширення використання показників, розрахованих на основі дисконтованих майбутніх грошових потоків та характеризують прибутковість інвестованого капіталу дозволяє всебічний розгляд. Як частина концепції вартості та капіталу, концепція справедливої вартості інвестованого капіталу вважається важливим інструментом підвищення прозорості бухгалтерського обліку.

Концепції, що розглядаються, повинні в першу чергу відображати принципи МСФЗ, включаючи концепції капіталу та підтримки капіталу. При розробці концепції капіталу і вартості розглядалися такі поняття: фінансовий капітал і фізичний капітал. У цьому випадку фінансові концепції використовуються, якщо користувач зацікавлений у збереженні номінального інвестованого капіталу з урахуванням зміни купівельної спроможності грошей.

Якщо користувача цікавить виробничий потенціал організації, застосовується концепція підтримки фізичного капіталу. В обох концепціях прибуток - це залишкова вартість після вирахування витрат з доходу з урахуванням коригувань, які забезпечують підтримку капіталу на рівні, відповідному його вартості на початок звітного періоду. Якщо витрати перевищують дохід, це обліковується як збиток і сума капіталу зменшується.

Відповідно до фінансової концепції збереження капіталу, власний капітал буде зарезервовано. Збільшення вартості активів або зменшення загальної суми зобов'язань, або і те й інше, визнається прибутком звітного періоду. Згідно з фізичною концепцією підтримки капіталу, капітал зберігається, якщо на кінець звітного періоду організація має такий самий виробничий потенціал і управлінську здатність, як і на початку того ж періоду. Справедлива вартість використовується як основа для оцінки активів і зобов'язань.

Всі зміни цін, відображені у вартості активів і зобов'язань, враховуються при визначенні очікуваної фізичної виробничої потужності організації і вважаються коригуванням вартості оборотного капіталу (рис. 1.1).

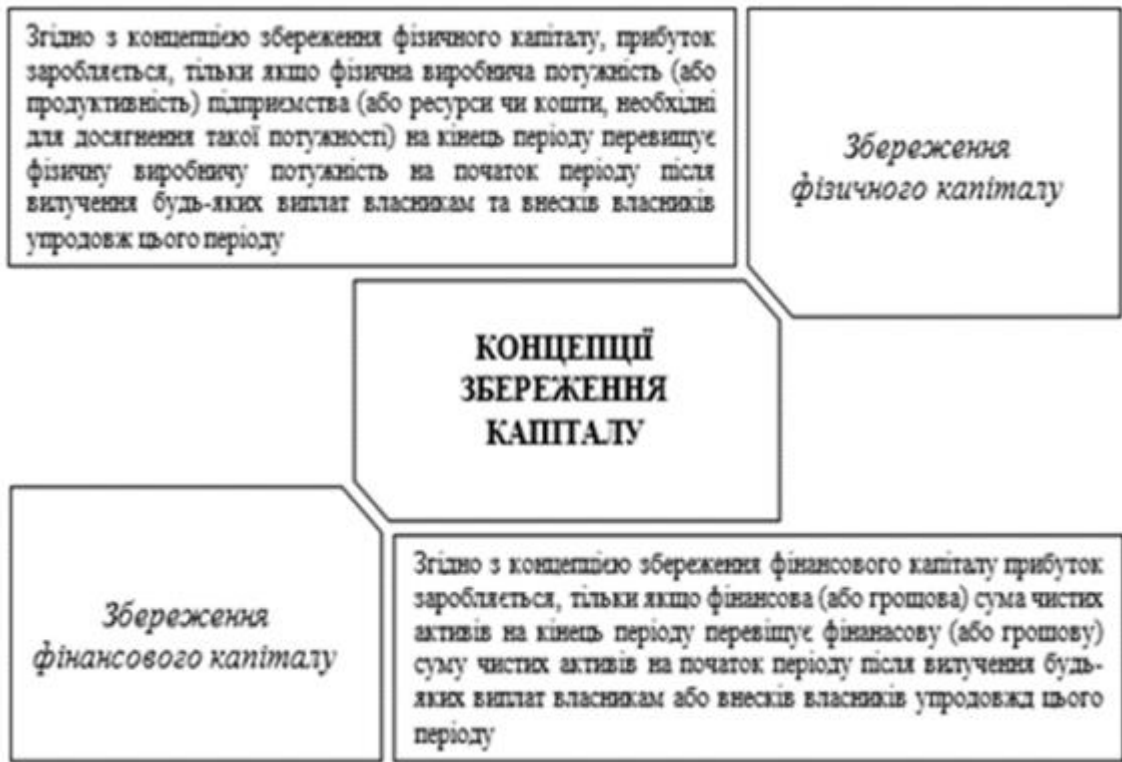

Рис. 1.1. Концепції збереження капіталу

Поняття справедливої вартості в загальних бухгалтерських концепціях. Існують різні методи оцінки активів, передбачені міжнародними стандартами фінансової звітності та російськими нормативними актами.

Аналізуючи такі методи з точки зору корисності інформації в економічних рішеннях, автори дійшли висновку, що суворе протиставлення між історичними цінами та справедливою вартістю є незаконним, вибираючи одну оцінку та повністю виключаючи іншу основу. Я прийшов до думки, що відмова від є незаконним. Це призводить до викривлення індивідуальних характеристик суб'єктів господарювання. Це означає, що фінансова звітність може використовувати кілька оцінок і створювати альтернативні звіти [16].

Найважливішою ознакою форми та виду справедливої вартості активів є те, що вони оцінюються з позиції загальної основи інвестиційного фонду. "Прибутковість - Ризик - Ліквідність". Це відображає конфлікт між інвестиційними цілями та вимогами до основних засобів.

Існує стійка залежність між прибутковістю, ліквідністю та ризиком. Вони виражають той факт, що зі збільшенням прибутковості ліквідність, як правило,

зменшується, а інвестиційний ризик зростає. У цьому дослідженні пропонується методологія оцінки справедливої вартості активу, яка розраховується на основі трьох параметрів: прибутковості, ризику та ліквідності активу. Дані оцінки свідчать про те, що практично немає активів, які б відповідали всім критеріям конфігурації одночасно. Тому дохід від акцій у вигляді дивідендів може бути відсутнім або незначним [17].

Однак, якщо взяти до уваги потенціал збільшення прибутку через подорожчання акцій, ми виявимо, що оцінка в цьому випадку вища. У той же час зниження цін на акції може зменшити прибуток, а в деяких випадках призвести до збитків. Крім того, при інвестуванні в акції неможливо повністю усунути ризик втрати вартості через банкрутство організації. Етапи залежать від ступеня ліквідності, оскільки кошти можна зняти назавжди. Оскільки це пов'язано з ризиком втрати через коливання вартості активів і курсів валют, для акцій і дорогоцінних металів існує умовний позитивний рейтинг.

Під робочою ліквідністю розуміється здатність певного виду активів швидко перетворюватися на готівку за встановлених ринкових умов без втрати поточної вартості. Ця концепція ліквідності характеризує ліквідність як функцію часу (період, протягом якого вона може бути продана) і ризику (можливість втрати вартості майна в разі екстреного продажу). Порядок обліку фактів господарської діяльності різний для активів і підприємств.

Переоцінка активів, облікованих за справедливою вартістю, визнається у прибутку або збитку, а операції за справедливою вартістю капіталізуються. Спосіб визначення справедливої вартості залежить від типу активу та можливості вимірювання його вартості [18]. Якщо це можливо, справедлива вартість завжди оцінюється на основі цін на активному, монопольному ринку, де покупці та продавці мають вичерпну інформацію та працюють без посередників, які не можуть впливати на ціни. Якщо ринкова оцінка неможлива, справедлива вартість вважається доходом від використання цього активу протягом терміну його корисного використання. Якщо цей тип оцінки

остаточно неможливий, відновна вартість приймається як оцінка справедливої вартості.

1.3. Особливості обліку бізнес-процесів у фермерських господарствах

Основна ідея полягає в тому, що кожен бізнес-процес має зовнішнього або внутрішнього споживача і при побудові організації її діяльність розглядається як набір бізнес-процесів. Спрощена схема бізнес-процесу показана на малюнку 1.2.

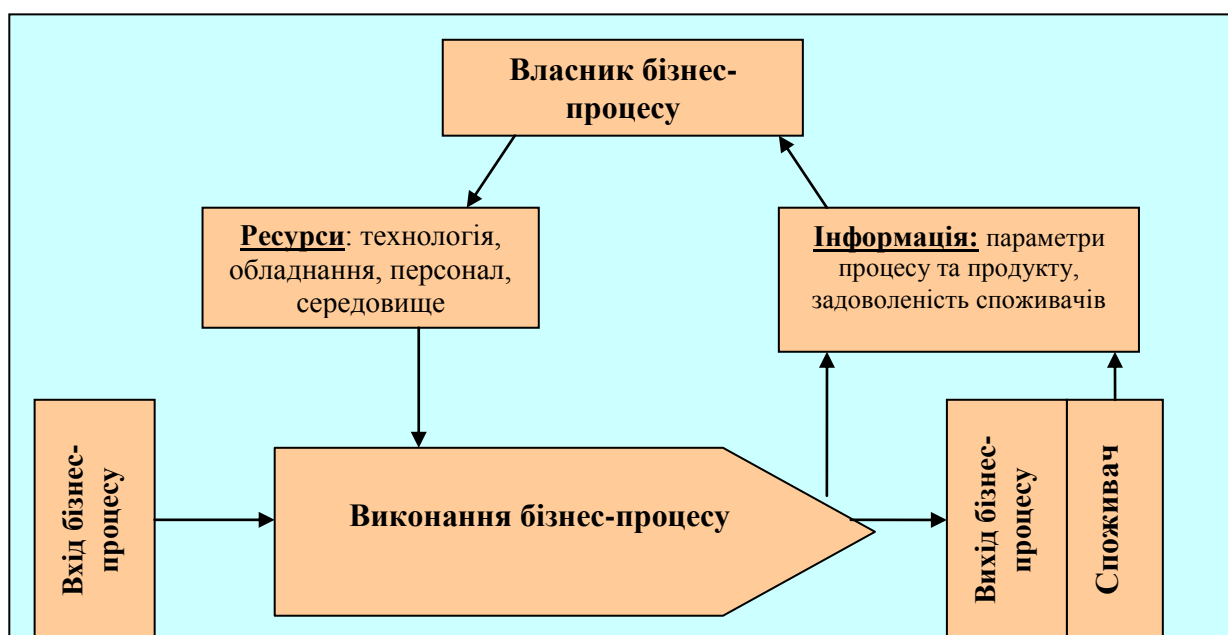

Рис. 1.2. Спрощена схема бізнес-процесу

Бізнес-процеси характеризуються певними атрибутами.

Власник бізнес-процесу — це особа, яка володіє ресурсами бізнес-процесу, приймає стратегічні рішення, контролює виконання та відповідає за результати бізнес-процесу.

Вхідні дані бізнес-процесу – ресурси підприємства, які компанія включає для подальшого перетворення в результати (виходи).

Результатом бізнес-процесу є кінцевий продукт, який ми отримуємо в результаті перетворення ресурсів і має цінність для споживача.

Ресурс бізнес-процесу — це матеріальний або інформаційний ресурс, який використовується для виконання процесу, але не є входом до процесу.

Клієнт бізнес-процесу (споживач) — клієнт або споживач бізнес-процесу — це той, хто є прямим споживачем кінцевого продукту чи послуги або іншої організації (зовнішній клієнт), а також інший бізнес-процес (внутрішній клієнт).

Управління бізнес-процесами базується на таких критеріях:

- Ідентифікація власників бізнес-процесів.
- Придбання всіх необхідних ресурсів власником.
- Власник має всю необхідну для реалізації бізнес-процесу документацію (інструкції, положення, методики, методики).
- Створення власником системи збору об'єктивної інформації про хід бізнес-процесів, параметри продукції та задоволення потреб споживачів.

Для досягнення стратегічних цілей компанії повинні чітко визначити найбільш критичні бізнес-процеси, провести бізнес-діагностику та виявити найбільш проблемні процеси для подальших змін і оптимізації.

Бізнес-процеси компанії можна класифікувати на такі групи:

- Ключові бізнес-процеси.
- Готовність (допомога).
- Процес управління.
- Процес розробки.

Найбільш важливими є бізнес-процеси, які базуються на створенні доданої вартості для компанії. Він також має наступні характеристики (табл. 1.3.).

- Додайте цінність продуктам або послугам, які пропонує компанія.
- Створювати продукти, які мають цінність для зовнішніх споживачів (замовників).
- Основна робота - отримання прибутку.
- Вони беруть безпосередню участь у виконанні діяльності компанії.

- Важливий для формування прибутковості та конкурентоспроможності компанії.
- Стратегічно важливий.

Таблиця 1.3.

Характеристика основних бізнес-процесів підприємства

Визначення	Відмінні характеристики
<ul style="list-style-type: none"> • бізнес-процеси, що створюють додану вартість продукту чи послугі, що виготовляється підприємством; • бізнес-процеси, що створюють продукт чи послугу, що має цінність для зовнішнього споживача; • бізнес-процеси, основною ціллю яких є отримання прибутку; • бізнес-процеси, за які зовнішній споживач готовий сплачувати гроші. 	<ul style="list-style-type: none"> • являють собою дзеркальне відображення бізнес-напрямків діяльності підприємства; • виступають джерелом отримання прибутку; • визначають профіль бізнесу; • мають стратегічне значення; • можуть знаходитися на стадії розвитку чи виведення в залежності від потреб ринку чи стратегії підприємства.

Друга група включає забезпечення бізнес-процесів підприємства (допоміжних) (табл. 1.4.), які підтримують інфраструктуру підприємства. Споживачами додаткових бізнес-процесів є бізнес-одиниці, співробітники та основний бізнес-процес.

Таблиця 1.4.

Характеристика допоміжних (забезпечуючих) бізнес-процесів підприємства

Визначення	Відмінні характеристики
<ul style="list-style-type: none"> • бізнес-процеси, клієнтами (споживачами), яких виступають основні бізнес-процеси; • бізнес-процеси, які підтримують інфраструктуру підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> • виходи можуть продаватися на зовнішньому ринку; • не мають стратегічного значення; • можуть перетворитися в основний процес; • можуть зникнути у випадку появи конкурентоспроможних альтернатив та передачі їх виконання на аутсорсінг.

Третю групу бізнес-процесів складають процеси управління (табл. 1. 5). Процеси управління також можна класифікувати як допоміжні бізнес-процеси, які не створюють цінності, але забезпечують функціональність основного бізнес-процесу. Вони дають змогу керувати компанією та регулювати подальшу діяльність компанії, одночасно забезпечуючи її конкурентоспроможність, виживання та розвиток.

Таблиця 1.5.

Характеристика бізнес-процесів управління підприємством

Визначення	Відмінні характеристики
<ul style="list-style-type: none"> • бізнес-процеси, які забезпечують виживання, конкурентоспроможність та розвиток підприємства, а також регулюють його поточну діяльність; • бізнес-процеси, прямою ціллю яких є процеси управління діяльністю підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> • Мають типову внутрішню структуру: <ul style="list-style-type: none"> - планування; - організація; - облік; активи - контроль; - регулювання. • Різниця між процесами управління визначається специфікою об'єктів управління, якими управляє сам процес: <ul style="list-style-type: none"> - стратегія; постачальник; - персонал; - гроші; - товарні запаси;

Четверта група бізнес-процесів – бізнес-процеси розвитку, основним завданням яких є забезпечення довгострокового розвитку компанії та створення доданої вартості [19]. Їх також можна визначити як центри формування інвестиційного або венчурного капіталу.

Процес розвитку бізнесу часто складається з одноразових дій компанії щодо впровадження, реструктуризації, автоматизації, редизайну, запуску нових продуктів або реалізації інших проектів, які сприяють стратегічному розвитку компанії. Ця класифікація бізнес-процесів дуже корисна для бізнес-менеджерів, оскільки дозволяє їм спостерігати та ефективно керувати бізнес-процесами свого бізнесу.

Кожна група бізнес-процесів відіграє важливу роль і сприяє створенню вартості підприємства [20]. Наприклад, ключові бізнес-процеси надають

переваги та служать освітніми центрами для цієї категорії. Допоміжні бізнес-процеси (також відомі як розгортання) забезпечують функціональність основних бізнес-процесів і підтримують інфраструктуру організації. Процеси управління керують як основними, так і допоміжними бізнес-процесами та служать центрами витрат для компанії. А процес розвитку бізнесу забезпечує стратегічний розвиток.

Коротше кажучи, ця класифікація бізнес-процесів компанії дозволяє сформувану універсальну модель бізнес-процесів, яка з'ясовує взаємозв'язок і вплив різних груп бізнес-процесів на кінцевий результат діяльності компанії: прибуток це визначено на (рис. 1.3).

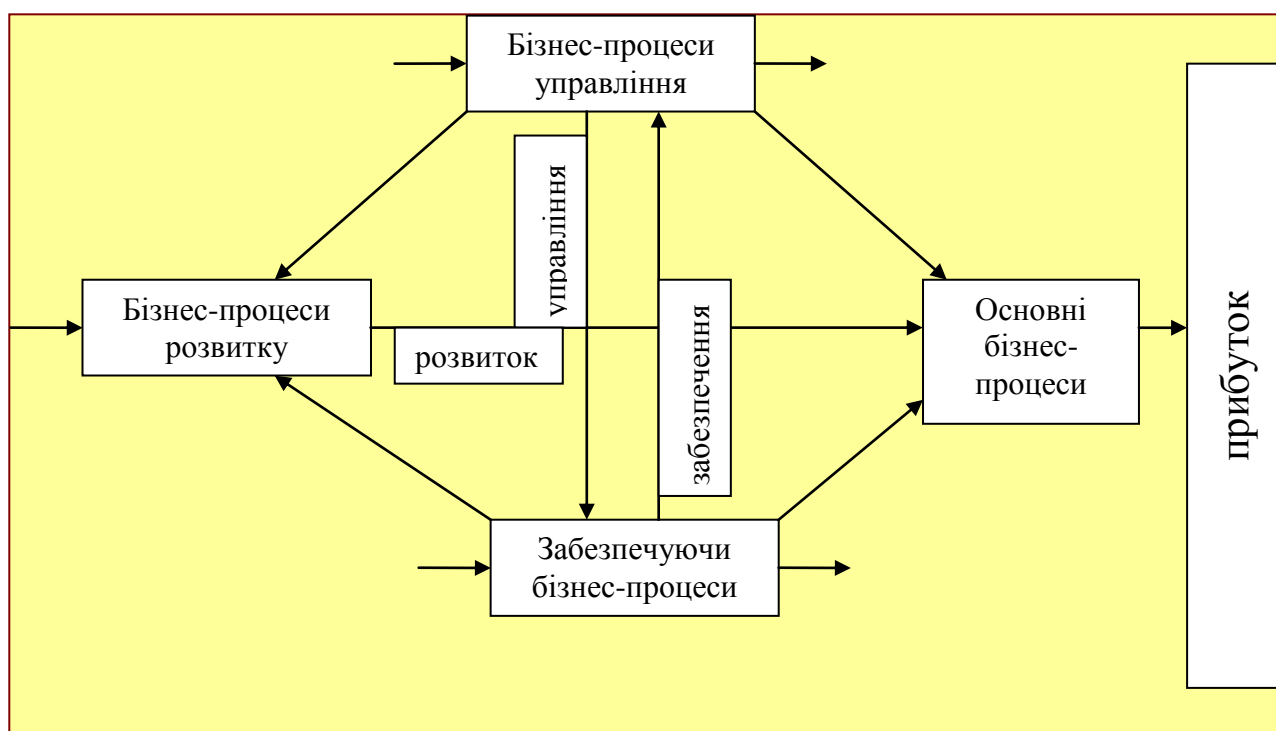

Рис.1.3. Класифікація бізнес-процесів підприємства

Коли бізнес-процеси компанії класифікуються відповідно до створення вартості, цей метод розрізняє первинні та вторинні бізнес-процеси. Модель ланцюжка вартості була розроблена Майклом Портером у 1985 році і розглядає компанію як набір бізнес-процесів [21]. Кожен процес додає цінність продукту чи послугі, а оптимізація бізнес-процесів допомагає компаніям збільшити прибутки та мінімізувати витрати. Ця модель включає бізнес-процеси, показані на діаграмі. (рис 1.3.)

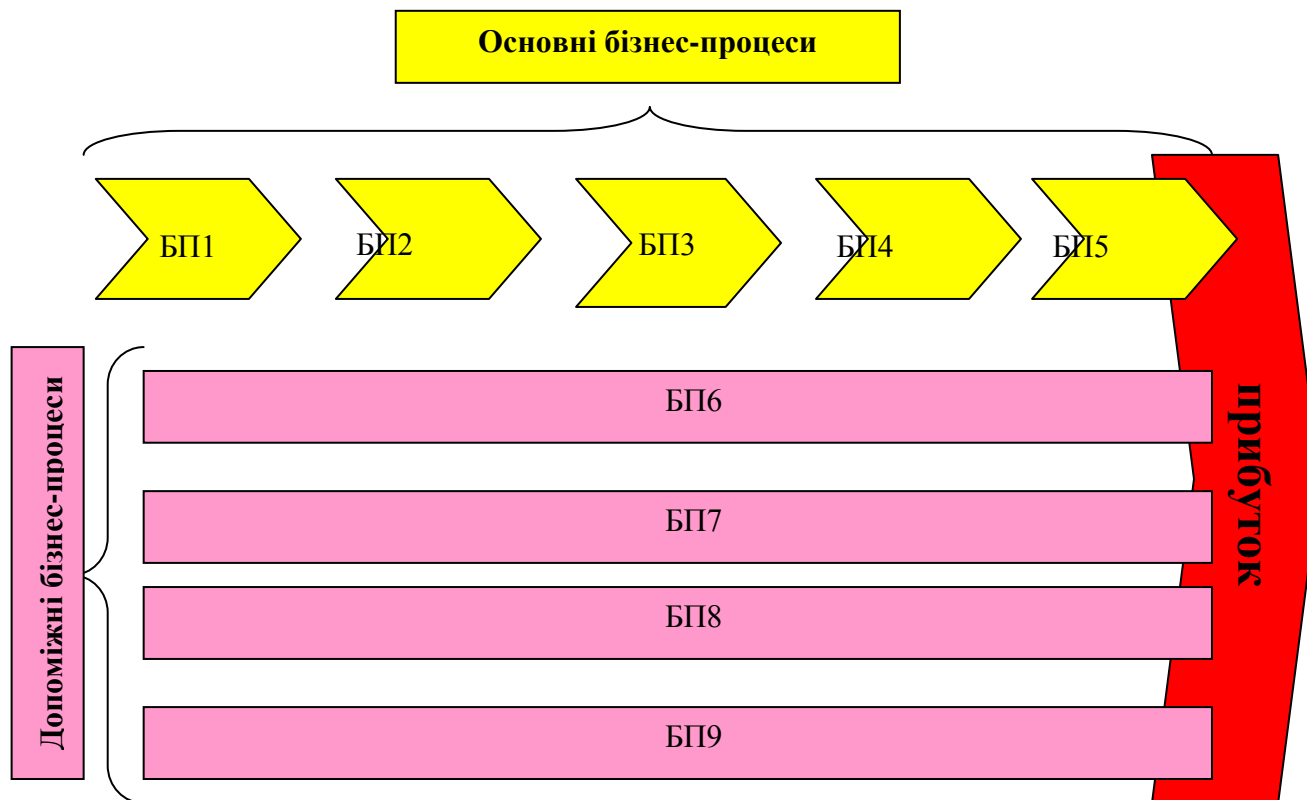

Рис. 1.4. Модель ланцюжка створення вартості

Основні бізнес-процеси компанії:

ВР 1 - Внутрішня логістика

ВР 2 - Виробництво

ВР 3 - Зовнішня логістика

ВР 4 - Маркетинг і продажі

ВР 5 - Обслуговування клієнтів і обслуговування

Допоміжні бізнес-процеси компанії:

ВР 6 - Матеріально-технічна підтримка

ВР 7 - Підтримка корпоративної інфраструктури

ВР 8 - Управління персоналом

ВР 9 - Технічний розвиток

Цей ланцюжок моделює як основну, так і допоміжну діяльність компанії.

Основна діяльність пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції, а допоміжні забезпечують виконання основної діяльності. Всі бізнес-процеси

характеризуються певною структурою. Іншими словами, бізнес-процес містить певний набір підпроцесів, унікальних для цього процесу.

Основні бізнес-процеси:

Внутрішня логістика:

- Збереження товарно-матеріальних цінностей.
- Обчислити вартість добутку.
- Управління запасами.

Виробництво:

- Виробництво компонентів.
- Збірка виробу.
- Управління виробництвом.

Зовнішня логістика:

- Обробка замовлень споживачів.
- Доставка продуктів.
- Виставлення рахунків за відправлення.

Маркетинг і продажі:

- Ціна.
- Мерчандайзинг.
- Розповсюдження та збут продукції.

Обслуговування та обслуговування клієнтів:

- Встановлення та навчання.
- Підтримка клієнтів.
- Презентація та ремонт.

Матеріали та технічна підтримка:

- Знайти постачальників.
- Проведення торгів.
- Придбання сировини та обладнання.

Допоміжні бізнес-процеси:

Підтримка інфраструктури підприємства:

- Продажі та обслуговування.

- Планування та фінансування діяльності.
- Інформаційно-правовий супровід.

Управління персоналом:

- Підбір і працевлаштування персоналу.
- Підготовка кадрів.
- Мотивація та винагорода.

Розробка технологій:

- Проведення маркетингових досліджень.
- Дизайн і розробка нового продукту.
- Внутрішні вдосконалення технології/процесу.

Ця модель розглядає компанію як ціль основних дій. Кожна дія додає цінність продукту, а її оптимізація максимізує прибуток і мінімізує витрати для компанії. Ланцюжки створення вартості моделюють як основну, так і допоміжну діяльність компанії. Основна діяльність пов'язана з виробництвом і розповсюдженням продукції підприємства, а допоміжна діяльність сприяє здійсненню основної діяльності.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЇХ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

2.1. Аналіз результативності бізнес-процесів фермерського господарства

Фермерське господарство "XXXXX" розташоване в селі Леменів Кам'янка Бузького району Львівської області. Відстань від ферми до центру Кам'янка Бузького району 38 кілометрів, до центру Львова 22 кілометри.

Основною метою підприємства є отримання прибутку шляхом виробництва різної сільськогосподарської продукції.

Основною метою діяльності ФГ «XXXXX» є вирощування сільськогосподарських культур. Підприємство розташоване у сприятливій кліматичній зоні, а господарства мають родючий ґрунт, що дозволяє виробляти високопродуктивну продукцію. Дорога до ферми асфальтована, в хорошому стані.

Важливе значення для виробничої діяльності сільськогосподарського бізнесу має наявність земель та їх структура. Таблиця 2.1 показує ситуацію із землекористуванням на підприємстві. Сільськогосподарські угіддя в основному використовуються для вирощування зернових.

Таблиця 2.1

Розміри і структура земельних угідь ФГ «XXXXX», 2020-2022 р.р.

Види угідь	Роки						2020р. в % до 201** р.
	2020		2021		2022		
	га	%	га	%	га	%	
Всього с.-г.угідь	**0,0	100,0	6**,2	100,0	6**,2	100,0	**5,3
з них: рілля	60,6	**5,**	4**,6	**2,**	4**,6	**2,**	**1,**
Інші с.г.угіддя	1**,4	24,2	1**,6	2**,3	1**,6	2**,3	**5,**

Аналізуючи сільськогосподарські угіддя, можна сказати, що у 2022 році площа сільськогосподарських угідь становила 6**,2 га, а в 2020 році зменшилася на 14,**% або 11,** га відповідно. У 2022 році площа ріллі

зменшилася на 1**,2% або на 11 га відповідно. В основному це пов'язано зі зменшенням площі орендованих земель.

Розташування торгової точки поблизу компанії вигідно, оскільки це зменшує витрати та час на транспортування продукції, що впливає на якість та вартість проданих товарів.

Важливим елементом раціонального використання матеріальних ресурсів є господарська спеціалізація, яка відображає структуру виробництва.

Спеціалізація виробництва в господарствах характеризується низкою показників, у тому числі структурою товарної продукції.

Іншими показниками спеціалізації виробництва є: структура загального продукту. Структура витрат на оплату праці в промисловості. Структура випуску матеріалів за роками та капітальними вкладеннями. Структура оброблюваних земель. Структура галузі тваринництва та ін.

Ступінь спеціалізації господарства визначається питомою вагою вартості сировини в основних (основних) галузях промисловості до загальної кількості сировини. Загальний обсяг продажів безпосередньо залежить від витрат на виробництво запасів.

Дуже важливим показником для економіки є пропозиція робочої сили. Відповідно до річного звіту загальна чисельність працівників у 2022 році становила 1** осіб, що на ** осіб менше у 2022 році порівняно з 2020 роком. Крім того, кількість членів домогосподарства зменшилася на двох, а кількість найманих працівників – на п'ять.

Одним з основних показників, що визначають промислову структуру та ступінь спеціалізації підприємства, є структура доходів від сільського господарства. Тому для визначення виробничого напрямку досліджуваного господарства розглянемо дані табл. 2.2.

Вартість і структура товарної продукції ФГ «XXXXX» в динаміці за 2020-2022 рр.

Продукція	Вартість товарної продукції, тис. грн.			Структура товарної продукції, %			В середньому за 2020-2022рр.	
	2020 р	2021 р	2022 р	2020 р	2021р	2022 р		
Продукція рослинництва:	56**3	13**0	4**4,5	4,4	2,0	3,2	40**3	3,2
Зернові і зернобобові	565,**	13**0	4**4,5	4,4	2,0	3,2	3****,1	3,2
Інша продукція рослинництва	3,4	-	-	0,03	-	-	-	-
Продукція тваринництва:	135**4, **	**4*** *,3	16**36,* *	****, 2	****, 6	****, **	12633,0	**** ,**
ВРХ (в живій вазі)	13251,* *	5254,0	10503,1	**4,4	6**4	61,1	**6**1, 3	**5, 0
Молоко	-	12**3	-	-	2,1	-	-	-
Інша продукція тваринництва	323,0	2104,* *	6334,2	3,0	2**3	3**0	2**20,* *	23,1
Всього по підприємству	14144,3	**623, 3	1**331,**	100,0	100,0	100,0	**666,6	100,0

З таблиці 2.2 видно, що господарство в основному виробляє продукцію тваринництва, вирощування великої рогатої худоби (жива маса) у 2022 році становила ****, **%, а виробництво зерна та зернобобових – лише 3,2%. У 2022 році обсяги реалізації продукції великої рогатої худоби (живою вагою) зменшилися на 2**4**,** тис. грн. порівняно з 2020 роком та зросли на 524**1 тис. грн порівняно з 2021 роком. У 2021 році не було великого обсягу реалізації молока всього на 12**, 3 тис. грн, у 2022 та 2020 роках вже не було. Що стосується реалізації продовольчих товарів, то ситуація схожа, вартість реалізованої продукції у 2022 році становила 4**5 500 грн. це на **3 **00 грн. менше, ніж у 2020 році і на 35**5 тис.грн. більше ніж в 2021 році.

Звідси можна зробити висновок, що напрямом господарської спеціалізації є тваринництво (жива вага) і вирощування зернових культур.

Важливим результатом ФГ «XXXXX» є економічна вигода від сільськогосподарського виробництва. Під економічним прибутком розуміється кінцевий прибуток від використання виробничих матеріалів і праці та їх спільного інвестування. Безумовно, прибуток посідає важливе місце в системі

показників економічної ефективності державних і приватних товаровиробників і став позитивним засобом впливу на підвищення ефективності виробництва.

Рентабельність продукції, галузі чи господарства в цілому є найбільш повним, комплексним і об'єктивним показником, що відображає результати їх роботи, тобто дохід, який приносить економіці певний продукт. Він використовується для визначення ступеня, до якого вартість виробництва перевищує собівартість, тобто, до якої міри амортизуються витрати та доходи виробництва та розподілу.

Розглянемо основні економічні показники виробничо-господарської діяльності фермерського господарства «XXXXX» у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні економічні показники виробничо-господарської діяльності фермерського господарства «XXXXX» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., у % (+, -)
Середньорічна кількість працівників, чол.	24	1**	1**	**0,**
Загальна площа сільськогосподарських угідь, га	**0,0	6**,2	6**,2	**5,3
Собівартість реалізованої продукції всього, тис.грн.	12****2,**	3****0,6	**123,4	**0,3
в тому числі: продукція тваринництва	12**5**,2	3**45,1	****30,**	6**,4
продукція рослинництва	33**,5	125,6	3**2,**	116,1
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції всього, тис. грн.	14144,3	**623,3	1**331,**	122,5
в тому числі: продукція тваринництва	135**4,**	**4**5,6	16**3**,3	124,0
продукція рослинництва	56**,3	13**,0	4**4,5	**6,**
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	366**,6	6153,**	105****,**	+6**00,4
Рівень рентабельності, %	2**,4	15**,0	116,0	+****,** П

Аналізуючи таблицю 2.3, бачимо, що господарство в 2022 році було прибутковим. Позитивним моментом є те, що за цей період знизилася собівартість реалізації, яка в порівнянні з 2020 роком у 2022 році знизилася на 30% або 3**4**,5 тис. грн., а собівартість продукції рослинництва зросла на 15,5% або 54,4 тис. грн. Чистий прибуток у 2022 році склав 105****, ** тис. грн, що на 6**10,3 тис. грн більше, ніж у 2020 році. З точки зору загальної рентабельності виробництва, рівень 2022 року зріс на ****,** процентного пункту порівняно з 2020 роком, досягнувши 116,0%, в основному за рахунок зниження собівартості та збільшення прибутку.

Розглянемо структуру кредиторської та дебіторської заборгованості, а також оцінимо ліквідність та платоспроможність фермерського господарства «XXXXX» у таблиці. 2.4.

Таблиця 2.4

**Розміри та структура дебіторської і кредиторської заборгованості
ФГ «XXXXX» Львівського району Львівської області, 2022 рік**

Заборгованість	На початок року		На кінець року		Зміни (+,-), тис.грн.
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	
Дебіторська заборгованість:					
- за товари, роботи, послуги	156**6,4	****,5	25****3,4	****,**	+100****
- за розрахунками з бюджетом	0,34	0,002	42,3	0,15	+42
Інша дебіторська заборгованість	62,2	0,5	16,3	0,05	-45,**
Разом	15**4**	100,0	25**42	100,0	+100**3
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	1545,5	****,5	1210,2	**6,4	-335,2
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
- з бюджетом	**,**	0,**	16,5	1,6	+**,6
- зі страхування	5,3	0,3	**1	0,5	+2,**
- з оплати праці	**,**	0,6	1**,**	1,5	+11,**
Інші поточні зобов'язання	12,**	0,**	-	-	-
Разом	15**0,1	100,0	1253,6	100,0	-326,6

Згідно з даними таблиці 2.4, дебіторська заборгованість на кінець року порівняно з початком 2021 року зросла на 100**3 тис.грн. Це призвело до вилучення господарських оборотних коштів. Найбільшу частку в структурі дебіторської заборгованості займає дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, яка на кінець 2022 року становила 25****3,4 тис. грн., або ****,6%.

Щодо кредиторської заборгованості в досліджуваному господарстві, то станом на кінець 2022 року вона зменшилася на 326,5 тис .грн. порівняно з початком року.

У структурі кредиторської заборгованості значну частину займає кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, яка на початок звіту становила 1545,5 тис .грн. Позитивним моментом є те, що до кінця 2022 року цей борг зменшено на 335,3 тис. грн.

Якщо проаналізувати загальні дані таблиці 2.4, то можна побачити, що на кінець 2022 року дебіторська заборгованість на 245****,4 тис. грн перевищує кредиторську, і це є негативний факт для підприємства.

Основними показниками, що характеризують ефективність виробництва, є сукупний дохід і чистий прибуток, прибуток, рентабельність.

На ефективність виробництва впливають витрати. Розглянемо основні виробничо-операційні витрати господарства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз і динаміка витрат фермерського господарства «XXXXX» за 2020-2022 рр., грн.

Показники	Роки			2022р. в % до 2020 р.
	2020	2021	2022	
Витрати на оплату праці	325650	311120	305**55	**3,**
Відрахування на соціальні заходи	1423**0	116232	131**21	**2,6
Матеріальні витрати, всього	1**02****0	210**562	2545**60	133,**
насіння і посадковий матеріал	2**300	41600	512**0	1****,**
корми	42**500	2**0**5**	2**3**0**	66,4

пальне і мастильні матеріали	**203**0	1235120	1**264**	1****,4
електроенергія	**413**	125**35	160**25	1**1
запасні частини	21146**	1**0653	420**46	1****
Оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями і інші матеріальні витрати	620**46	63*****0	65****54	106
Амортизація	**146**	31**4**	**6**0	13,5
Інші операційні витрати (земельні частки)	12**046	160****0	1****4**3	13**,4
Разом	4**62055	5240300	65**346**	126,**

З таблиці 2.5 видно, що загальні витрати у 2022 році зросли на 35,2%. Найбільшу частку у собівартості займають матеріальні витрати, сума у 2022 році становила 2 545 **60 грн, що на 33,**% більше, ніж у 2020 році.

Порівняно з 2020 роком вартість насіння та садивного матеріалу, паливно-мастильних матеріалів, електроенергії, запчастин та інших операційних витрат у 2022 році значно зросли (рисунок 2.1).

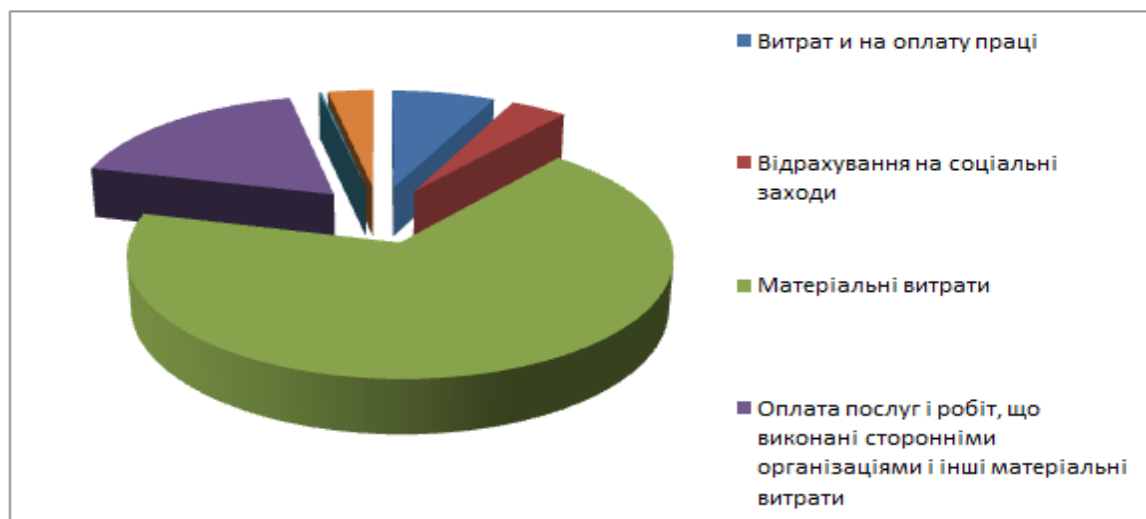

Рис. 2.1. Структура витрат рослинництва у фермерському господарстві «XXXXXX»

Як видно з рисунку 2.1. найбільшу частину структури витрат становлять матеріальні витрати Після цих витрат більшу частину витрат становлять

витрати на роботи та послуги, надані сторонніми особами та інші матеріальні витрати, далі йдуть вартість нарахованої заробітної плати та внесків на соціальне страхування, найменша частка в структурі становлять витрати на амортизацію та інші операційні витрати (земельна частка).

2.2. Первинний облік бізнес-процесів фермерського господарства

Одним із пріоритетів держави є створення сприятливого економічного середовища для розвитку сільського господарства. Сільське господарство відіграє важливу роль у розвитку економіки України і, насамперед, у харчуванні населення. Особливою сферою виробничої діяльності є сільське господарство. Оскільки для виробництва готової продукції використовуються фінансові, матеріально-технічні та трудові ресурси, а також такі природні ресурси, як земля та живі істоти. Порядок, у якому реєструється та аналізується наявність і рух таких ресурсів, дуже складний, оскільки він постійно змінюється, наприклад, коли рослини проходять певні стадії росту або коли тварини набирають вагу чи досягають зрілості. Цей процес якісних і кількісних змін активів називається біологічною трансформацією.

Підприємства, які відповідають вимогам статусу малий бізнес, можуть скористатися перевагами спрощеної форми бухгалтерського обліку за допомогою таблиці облікових записів малий бізнес. Для визначення собівартості продукції та ведення бухгалтерського обліку можна використовувати спрощений план рахунків.

Сільське господарство — особлива форма організації та господарювання в сільській місцевості, господарська діяльність і облік якого регулюються спеціальними правилами[22]. Крім того, господарства повинні дотримуватися загальних стандартів бухгалтерського обліку. Тому при організації фермерського господарства та веденні бухгалтерського обліку виникає проблема одночасного дотримання вимог загального та спеціального нормативного законодавства. Тому сільгоспідприємство має відповідати

вимогам П(С)БО 30 «Біологічні активи» за однією зі складових фінансових результатів основної діяльності. Унікальне визнання сільськогосподарських продуктів та інших біологічних активів.

Сільськогосподарська продукція - активи, окремі від біологічних активів для продажу, переробки або внутрішнього споживання.

Відповідно до розділу 18 П(С)БО первісно визнаний дохід (витрати) сільськогосподарської продукції, отриманої в результаті сільськогосподарської діяльності протягом звітної періоду (календарного року), визначається як різниця у собівартості є сільськогосподарським товаром і базується на справедливій вартості за вирахуванням очікуваної вартості на момент продажу та вартості, пов'язаної з біологічною трансформацією. Ці доходи (витрати) відображаються у складі інших операційних доходів (витрат).

Згідно з рисунком 2.2, порівнюючи дані зазначених облікових ділянок, сільськогосподарські підприємства можуть визначити вихідні облікові результати сільськогосподарських товарів.

Разом з методичними рекомендаціями щодо організації та ведення обліку в селянських (сільськогосподарських) господарствах передбачає використання чотирьох облікових форм залежно від розміру операції[23]. Ми проаналізували потенціал для пояснення сільськогосподарських продуктів і витрат на їх виробництво та порівняли результати з цих даних. Ми визначили доходи або витрати за первинними записами сільськогосподарської продукції залежно від форми обліку, яка використовується в господарстві (Рис. 2.2).

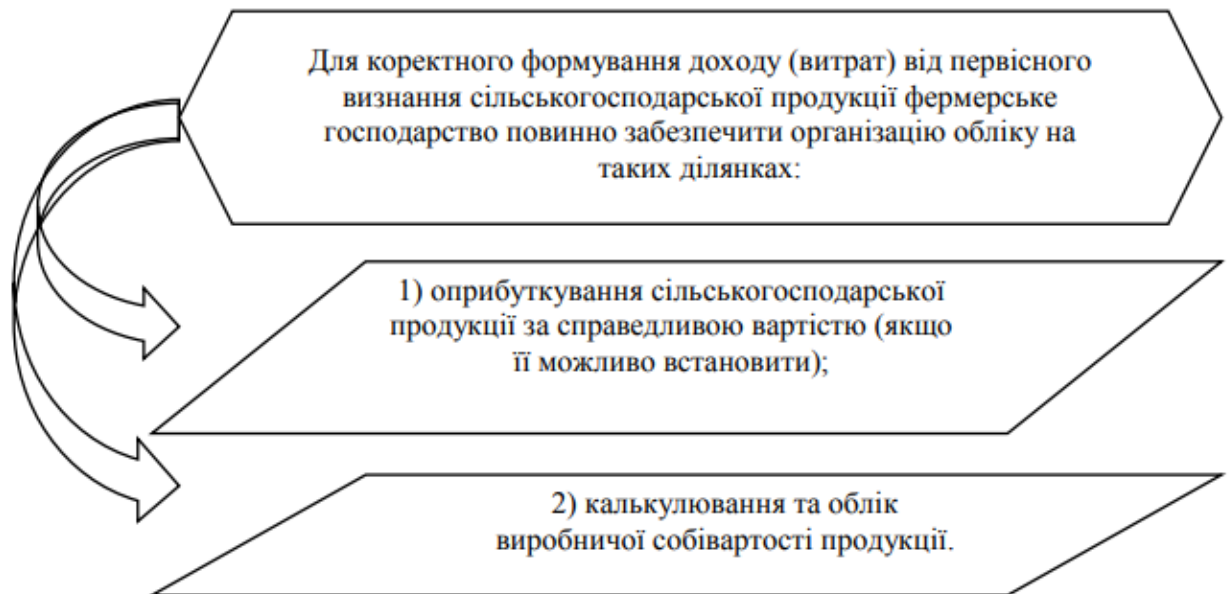

Рис. 2.2. Вимоги для формування доходу від первісного визнання

Отже, відповідно до вимог статті 28 Закону України "Сільське господарство" сільськогосподарські підприємства як юридичні або фізичні особи, які є суб'єктами підприємницької діяльності, зобов'язані здійснювати бухгалтерський облік результатів своєї господарської діяльності та подавати звіти. Вони будуть надані відповідним зовнішнім користувачам, фінансові звіти, форми статистичної звітності та інша інформація, передбачена законодавством України. Це дає можливість розраховувати фінансові результати від збутової діяльності, проводити розрахунки з діловими партнерами тощо.

Тому після реєстрації фермерського господарства фермер складає опис землі, яка є його власністю відповідно до вимог законодавства. У цьому описі наводиться оцінка вартості основного засобу з урахуванням індексації, виходячи з кошторисних (кошторисних) або фактичних витрат на будівництво та придбання (доставку, монтаж, реєстрацію тощо) основного засобу. Виходячи з показників року введення в експлуатацію основних засобів, методики нарахування амортизації та інших вимог облікової політики бухгалтери СВК нараховують амортизацію. У сільськогосподарському секторі також

оцінюються такі комерційні вартості та виробничі запаси, серед іншого: продукція рослин і тварин, довгострокові та поточні біологічні активи рослин і тварин, незавершене виробництво або придбання відповідно до фактичних витрати виробництва.

Фермер або бухгалтер може використовувати показники з опису майна, щоб створити початковий баланс для підприємства[24]. В активах балансу повинна відображатися вартість основних засобів (первісна вартість за вирахуванням балансового зносу), товарно-матеріальних цінностей і незавершеного виробництва. Грошові кошти та дебіторська заборгованість та інше. До пасивів відносяться не тільки заборгованість підприємства, а й джерела формування власних коштів, зокрема розмір статутного капіталу у складі капіталу підприємства.

Для безготівкових розрахунків та інших розрахунків із діловими партнерами господарство, як і для інших видів господарської діяльності, відкриває поточний рахунок у банку. При відкритті рахунку необхідно подати заяву, акт на право власності на землю та картку із зразком підпису. Справжність та підписи засвідчуються нотаріально. Усі платежі з цього рахунку будуть здійснюватися банком виключно за дорученням власника. За встановлених умов сільськогосподарські підприємства користуються банківськими кредитами в межах наявних кредитних ресурсів. Для отримання короткострокових і довгострокових кредитів приватні підприємці звертаються в банки, де їм відкривають розрахункові рахунки. Сума кредиту, термін погашення та інші умови кредиту визначаються кредитним договором між банком і кожною компанією. У договорі визначаються вид кредиту, його забезпечення та право застави банку на матеріальні цінності, на які надається кредит.

У будь-якому випадку під час схвалення позики одержувач отримує згоду на визначення конкретної дати погашення позики. У цьому випадку банк самостійно спише суму отриманого боргового доручення. Якщо до встановленого терміну на вашому рахунку немає залишку, борг буде

переведено на ваш рахунок простроченої позики та погашено згідно з вашим календарем. Домогосподарства можуть достроково погасити борг по кредиту. У цьому випадку буде видано платіжне доручення або письмова заява одержувача.

Як уже зазначалося, бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах використовується, перш за все, як інформаційна база управління, для постійного контролю ефективності використання наявних коштів, моніторингу результатів управлінської діяльності за певний період. Проте, враховуючи особливості галузі та обсяги виробництва, необхідно запровадити найпростіший варіант обліку. Ця версія не документує, що більшість ресурсів споживається безпосередньо у відповідь на виробничі потреби, оскільки момент придбання ресурсу вважається моментом споживання. Такий підхід пояснюється тим фактом, що коли ферма має виробничі запаси, вони лише в невеликих кількостях, і коли вони надходять, вони зазвичай споживаються в тому самому місяці. Власники самі зацікавлені в ефективному і раціональному використанні матеріалу і не потребують документального оформлення його витрати. Адже він власник, фактично відповідальна особа, та ще й безпосередній працівник, і оформляти документи на себе немає сенсу. Цей крок зменшує кількість записів і значно спрощує всю систему обліку. Проте слід зазначити, що фермери зобов'язані вести високий рівень обліку (зокрема фінансового характеру) та дотримуватись єдиних форм фінансової звітності тощо. По-перше, це запорука ефективності роботи, а по-друге, якщо розглядати сільське господарство як ланку економічної системи, то обліковий процес також має давати інформацію зовнішнім користувачам.

Для забезпечення цих вимог 2 липня 2001 року Мінагрополітики України затверджено Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах[25]. Визначальною рисою цієї рекомендації є те, що сільськогосподарським підприємствам пропонується вести бухгалтерський облік у двох формах: простому та спрощеному. Суть цих форматів полягає в тому, що простий облік намагається накопичувати

інформацію відповідно до потреб бізнесу без використання подвійної бухгалтерії, а господарські факти відображаються у спрощеному вигляді за цим принципом.

Звертаємо увагу, що цей нормативний документ суттєво відрізняється від «Методичних рекомендацій із застосування регістрів бухгалтерського обліку суб'єктами малого та середнього підприємництва», затверджених Міністерством фінансів України 25 червня 2003 року. Найбільша різниця між цими нормативно-правовими документами полягає у форматі облікового регістру (первинного документа), який порівнюється в таблиці 2.16.

Як бачимо, автори «Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств» намагалися максимально спростити бухгалтерський облік приватних підприємств. У розділі «Спрощені форми бухгалтерського обліку» зазначено, що основним записом бухгалтерського обліку на підприємствах є «Журнал реєстру господарських операцій», який відображається за принципом подвійного запису[26].

Отже, сільгоспвиробник повинен перенести сальдо в журнал на початок року із зазначенням змісту господарства та номера документа, а видатки і доходи відобразити у відповідній частині рахунків. Звичайно, кількість рахунків у журналі обмежена для зручності використання. Як правило, це залежить від умов і типу бізнесу.

Таблиця 2.6

Порівняльна характеристика регістрів обліку за спрощеною формою і первинних документів для малих підприємств і фермерських господарств

№ п/п	Ділянка обліку	Мале Підприємство	Фермерське господарство
1	Реєстрація всіх господарських операцій	"Журнал обліку господарських операцій"	"Журнал реєстрації господарських операцій"
2	Облік необоротних активів, зносу та капітальних інвестицій	"Відомість 4-м"	"Відомість обліку основних засобів"

3	Облік запасів, готової продукції	"Відомість 2-м"	"Книга (карточка) складського обліку"
4	Облік тварин на вирощуванні і відгодівлі	"Відомість 2-м"	"Книга обліку руху тварин і птиці на фермі"
5	Облік витрат на Виробництво	"Відомість 5-м", 1 і 2 розділи	"Книга обліку доходів та витрат" (гр. 18-24)
6	Облік грошових коштів та їх еквівалентів	"Відомість 1-м"	"Журнал реєстрації господарських операцій" (гр.10-13)
7	Облік розрахунків та інших операцій	"Відомість 3-м", 1 розділ	"Відомість обліку розрахунків"
8	Облік Реалізації	"Відомість 5-м, 3 розділ	"Журнал реєстрації господарських операцій"(гр. 4-5) і "Книга обліку доходів та витрат" (гр. 5-10)
9	Облік розрахунків із постачальниками	"Відомість 3-м", 1 розділ	"Відомість обліку розрахунків"
10	Облік праці і заробітної плати	"Відомість 3-м", 2 розділ	"Розрахунково-платіжна відомість"
11	Узагальнення даних по синтетичних рахунках	"Оборотно-сальдова відомість"	-

Однак у «Методичних рекомендаціях з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) підприємствах» взагалі не згадується рахункова кореспонденція, хоча вона в тій чи іншій формі існує навіть за відсутності облікового коду.

Отже, підприємство веде облік усієї виробничо-фінансової діяльності на підставі відповідних правостановлюючих документів. Так, облік основних засобів, нематеріальних необоротних активів, амортизаційних (амортизаційних) відрахувань ведеться в «облікові відомості основних засобів», де вказується вид активу та його рух. Розрахунки амортизації відображаються в «Відомості розрахунку амортизації».

Худоба поряд з машинами та обладнанням є найбільш активною частиною основних засобів. Високопродуктивне поголів'я вибракковується з

основного стада у зв'язку зі зниженням продуктивності, падежем, загибеллю внаслідок стихійних лих, безоплатним утриманням тощо. Якщо просто відновити основне стадо, кількість втрачених тварин відновиться за рахунок приходу нового поголів'я. Вибракувані тварини можуть бути направлені на відгодівлю, реалізацію або забій на м'ясо. Всю інформацію щодо вибракування можна знайти в Законі про вибракування тварин із основного поголів'я та Законі про поводження з тваринами та птицею.

Підприємствам надано можливість визначати строк корисного використання своїх основних засобів та обирати найбільш економічно раціональний метод нарахування амортизації. У цьому випадку метою нарахування амортизації є створення реального джерела відтворення основних засобів. Як бачимо, П(С)БО 7 надає бухгалтерам певну свободу дій. Розрахунок амортизаційних відрахувань у сільському господарстві буде корисним у майбутньому, але, на нашу думку, його слід розраховувати лінійним методом.

Зауважимо, що в умовах селянського господарства щомісячно відносити амортизацію на витрати виробництва недоцільно, оскільки це ускладнює ведення бухгалтерського обліку. Тут ви можете обмежити витрати на амортизацію до включення один раз на квартал. Але це необхідно, тому що без цього не вдасться точно визначити собівартість продукції і, зрештою, не буде прибутку. Отже, квартальну суму амортизації необхідно розраховувати шляхом ділення річної суми амортизації на кількість кварталів. Крім того, сільськогосподарські підприємства можуть самостійно визначати прискорену амортизацію таких основних засобів, як сільськогосподарські машини та знаряддя, худоба, багаторічні насадження тощо. Однак існує деяка плутанина щодо того факту, що основні сільськогосподарські види використання, які значно відрізняються за тривалістю, класифікуються в одній класифікаційній групі.

Як уже зазначалося, виробничі запаси господарства невеликі, а асортимент вузький. За цих умов їх облік ведеться в «Книзі складського обліку», де для кожного зазначеного виду (групи) матеріальних цінностей

відводиться окрема сторінка. Облік матеріальних цінностей (корми, насіння, добрива, паливо тощо) ведеться за принципом одноразової амортизації. Це означає, що куплена вами сума відразу включається у ваші витрати. В кінці року з'ясовується сума витрат, і якщо матеріали не вичерпані, то залишок суми віднімається від фактичної вартості проекту.

Інакше кажучи, фактична собівартість матеріалів розраховується як залишок на початок року плюс закупівлі, здійснені за звітний період, мінус залишок на кінець року. Оціночна вартість розраховується на основі фактичної вартості придбання. Перехідні матеріальні витрати з попереднього року залишаються такими ж у наступному році. Для визначення інвентаризації основних засобів на кінець звітного періоду проводиться інвентаризація, результати якої відображаються в Інвентарному описі основних засобів та незавершеного виробництва встановленої моделі.

Як облік основних засобів, так і облік вартості товарів потребують забезпечення систематизованого господарського обліку кожної господарської операції в «Журналі реєстрації господарських операцій», який є основним записом загального обліку в сільському господарстві. Також тут можна встановити кореспонденцію облікового запису. Кореспондуючі рахунки з обліку фізичних активів традиційні, наприклад, у великих сільськогосподарських компаніях.

Окремо відображаються тварини та птиця, оскільки це специфічні об'єкти, що вказують на кількість тварин, їх живу масу та вартість. Нерідкі випадки, коли практики демонструють їхню цінність у загальногосподарському балансі для всіх видів і груп тварин. Цей підхід хоч і є цікавим, але суперечить загальноприйнятій методології всіх форм господарювання, яка вимагає відображення у складі основних засобів дорослої худоби та худоби.

Якщо це не враховано в балансі, виникає багато труднощів при оформленні кредитів, визначенні вартості основних фондів тощо. Неприйнятні характеристики сільськогосподарських систем. Користувачами стандартів бухгалтерського обліку в сільському господарстві є не лише компанії, які

повинні публікувати фінансову звітність, а й все більше малих сімейних підприємств, які зобов'язані подавати загальну фінансову звітність.

У зв'язку з цим, у книзі обліку руху тварин і птиці на фермах всі тварини обліковуються по групах і їх вартість відображається з установленими відомостями, а також їх вартість відображається при складанні балансу. Чисельність дорослої худоби відображається в складі основних фондів і вартості інших груп тварин у статті «Тварини на вирощуванні та відгодівлі» [27].

Іншою помітною сферою фінансового обліку в сільському господарстві є грошові розрахунки та розрахунки з різними торговими партнерами. Працівники, покупці, постачальники, фінансові та кредитні установи, інші кредитори та боржники. Від чіткого обліку цих операцій залежить фінансова діяльність, ліквідність і платоспроможність Компанії. Забезпечити своєчасність платежів складно, оскільки несвоєчасні платежі призводять до значних штрафів. Крім того, у відносинах між фермами та торговими партнерами важлива довіра, яка забезпечується своєчасними, повними та точними платежами. Тому фермери повинні звернути пильну увагу на структуру та обчислення фінансових рахунків.

Розрахункові операції в господарстві здійснюються в безготівковому та безготівковому порядку залежно від необхідності та зручності проведення розрахунків різними способами в конкретний момент часу. Водночас відомо, що безготівковий розрахунок є надійнішим та економнішим, оскільки великі суми грошей не потрібно транспортувати чи зберігати безпосередньо вдома.

Незалежно від використовуваного методу розрахунку, окремі суми повинні бути чітко записані на рахунках. Це дозволяє фермерам мати повну інформаційну базу щодо своїх витрат, з одного боку, а з іншого боку надає докази звітності про доходи та витрати від діяльності фермерського господарства, які надаються різним формальним і неофіційним користувачам інформації. Тому в господарстві, як і у будь-якого іншого

сільськогосподарського товаровиробника, необхідно систематично вести облік усіх надходжень і витрат готівки та коштів банківського рахунку.

Для цього всі підприємства повинні вести спеціальну касову книгу згідно з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України. Господарствам також необхідно вести облік залишків готівки в касовій книзі. Облік надходження і видачі готівки ведеться на підставі відповідних первинних документів. З цією метою вищевказані положення передбачають інструкції щодо сплати доходів і видатків.

Облік касових операцій ведеться на активному рахунку 30 «Каса». Оскільки кількість касових операцій на підприємствах відносно невелика, то можна переносити готові дані до «Журналу обліку госпрозрахунків» за згрупованими записами в касовій книзі. Відповідний рахунок має відображатися навпроти кожного запису в касовій книзі та відповідати типовій кореспонденції рахунків, наведеній у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Типові господарські операції з обліку надходження і видачі готівки в фермерському господарстві

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Надходження готівки за реалізовану продукцію, матеріали, роботи, послуги	30	79
Оприбуткування одержаних з банку власних коштів	30	31
Оприбуткування одержаної в банку позики	30	50
Внесення в банк готівки з каси господарства	31	30
Оплата праці найманих і залучених працівників	66	30
Оплачено готівкою витрати на монтаж основних засобів чи переведення молодняка тварин в основне стадо	63,66	30
Оплата разових робіт виробничого характеру	81	30
Погашення заборгованості по позиках готівкою	50	30

Для правильного обліку витрат підприємства, а отже, отримання реальної інформації про хід і фінансовий стан діяльності підприємства, всі витрати грошових коштів повинні бути повністю враховані. У зв'язку з цим всі видачі

готівки повинні відображатися в касовій книзі. Ви не повинні обмежуватися регулярним записом лише великих сум, а решту своїх витрат записувати принаймні раз на місяць. Оскільки запам'ятати всі дрібні видачі готівки на кінець місяця неможливо, загальна сума цих видач розраховується, як різниця між залишком готівки за касовою книгою та фактично наявною готівкою у фермера на кінець місяця.

Незважаючи на те, що наразі більшість фермерських господарств звільнені від сплати податку на доходи від реалізації та переробки сільськогосподарської продукції, вони все одно повинні платити податок на додану вартість та інші податки.

Для відображення розрахунків з бюджетом використовуйте зазначені поля в «Реєстрі господарських операцій». У цьому полі відображаються суми сплачених податків за правом власності, наприклад виплати власникам автомобілів, а також перерахунки сум. Що стосується документального оформлення безготівкових розрахунків, то у великих агрохолдингах в обов'язковому порядку необхідно вести банківську виписку, враховуючи відносно низький обсяг операцій на банківських рахунках в умовах селянського господарства, що може замінити необхідний реєстр аналітичного обліку.

Якщо платіжних партнерів багато, найкраще використовувати «облік платіжної інформації». Цей документ показує рівень і зміну зобов'язань кожного ділового партнера чи особи (за винятком заробітної плати) і тип податку після його розрахунку в бюджеті.

Окрім власника та його родини, на фермі можуть працювати також сторонні громадяни. Заробітна плата особам, які займаються господарською діяльністю за трудовим договором, виплачується, як правило, у розмірі, встановленому договором, і не може бути нижчою від заробітної плати за таку роботу на державних підприємствах. Розрахунок заробітної плати працівника здійснюється за допомогою «Обліку/Платіжних відомостей». Загальна місячна заробітна плата визначається та відраховується відповідно до законодавства. Загальна сума несплаченої заробітної плати, утримань і перерахувань податку

на доходи фізичних осіб та інших обов'язкових платежів, а також сума виданої заробітної плати відображається в «Журналі обліку господарських операцій».

Слід зазначити, що поділ доходу в товаристві на прибуток і заробітну плату носить умовний характер і принципового значення не має, оскільки всі доходи належать учасникам товариства. Але для сплати ПДФО необхідно визначити розмір заробітної плати кожного працівника. Фермерські виплати здійснюються лише працівникам, і податок на прибуток зазвичай утримується з виплаченої суми. Розмір заробітної плати членів домогосподарства визначається їх доходами від найму. Цей дохід розраховується як різниця між доходом від реалізації продукції (робіт, послуг) та іншими доходами і витратами, виходячи з того, що внесено до журналу реєстрації господарських операцій (рисунок 2.3). Отримані результати регламентуються кількістю незавершеної та готової продукції. Дохід розподіляється між членами пропорційно трудовому внеску кожного члена і використовується для визначення доходу члена. У господарстві достатньо біля кожної зазначеної суми в банківській виписці вказати відповідний рахунок для списання або зарахування кредитного рахунку банку.

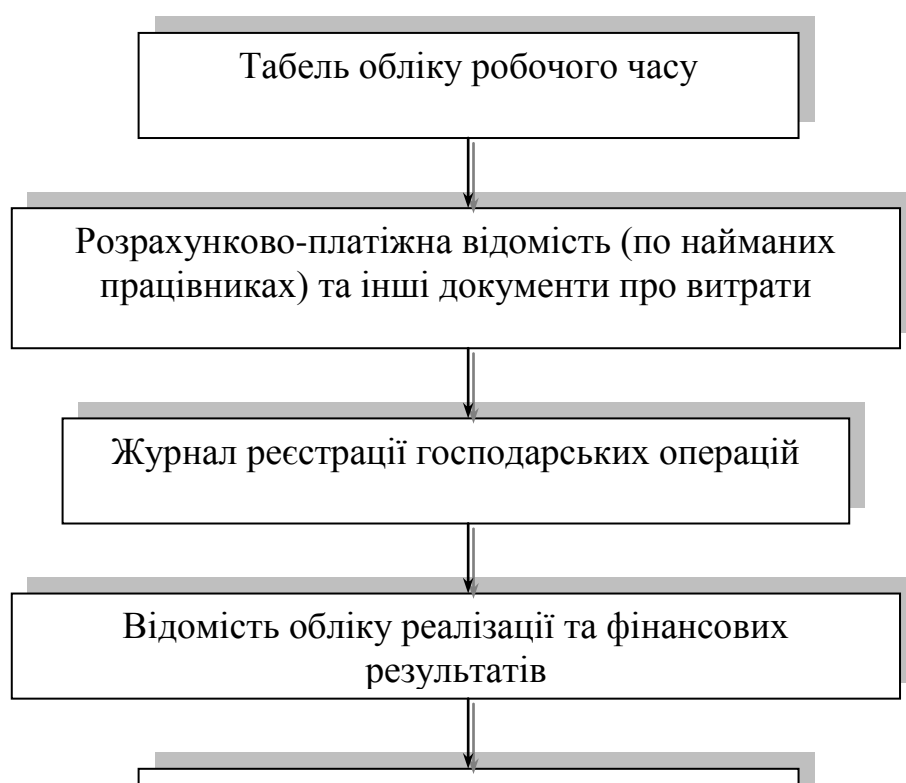

Рис. 2.3. Схема взаємозв'язку синтетичного та аналітичного обліку оплати праці у фермерському господарстві

Облік доходів і витрат на виробництво займає центральне місце в господарському обліку. Пропонується, щоб це було зроблено в «Книзі обліку доходів і витрат сільського господарства». Коли економіка створює більше ніж один вид витрат і різні види доходу.

Для кожного облікового процесу використовується «Відомості для калькулювання виробничих витрат і доходів». Проте при калькулюванні собівартості будівництва приватних сільськогосподарських підприємств необхідно вирішувати багато методичних проблем, особливо оцінки собівартості власної продукції.

Адже споживання матеріалів власного виробництва (корми, насіння тощо) є внутрішньогосподарським оборотом, і щоб уникнути подвійного обліку, вартість цих матеріалів не включається до доходів і витрат. На завершення зазначимо, що «Журнал обліку господарських операцій» є основним обліковим реєстром у сільському господарстві. Записи, що містяться в ньому, створені в хронологічному порядку на основі первинних документів. У графі «Виручка» відображаються грошові надходження у вигляді реалізованої продукції, виконаних робіт або наданих послуг, страхового забезпечення, отриманих штрафів і пені тощо. У графі «Витрати» сільгосп підприємства такі як закупівля кормів, мінеральних добрив та інших матеріальних цінностей, амортизація (амортизація) основних фондів, оплата сторонніх послуг, виплати страхування не життя, заробітна плата працівників тощо.

Як бачимо, весь загальний облік зосереджений у «Журналі реєстру господарської діяльності», а для аналітичного обліку використовуються книги

бухгалтерського обліку великих сільськогосподарських підприємств. Таке спрощення облікових операцій не тільки зменшує матеріальні витрати, пов'язані з впровадженням бухгалтерського обліку, але й зменшує трудомісткість управління.

Отже, «Журнал реєстрації господарських операцій» є основним обліковим регістром, де фіксуються всі операції. Записи в журналі мають бути документально підтверджені або обґрунтовані. Як уже зазначалося, бухгалтерський облік господарства ведеться саме для визначення фінансових результатів від управлінської діяльності. Методологічні аспекти бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах ще не до кінця розроблені, оскільки процес формування цього формату тільки розпочався. Щоб сільськогосподарські бухгалтери використовували фінансові рахунки для ведення простої форми бухгалтерського обліку, вони повинні враховувати певні особливості, показані на рисунку 2.4.

Рис. 2.4. Регістри обліку, які використовуються в обліку діяльності фермерських господарств

Слід зазначити, що, як і будь-яке інше сільськогосподарське виробництво, характеристика сільськогосподарського виробництва вимагає методичного обґрунтування фінансових результатів з урахуванням особливостей галузі. У зв'язку з різними періодами виробництва при організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності необхідно враховувати особливості сільськогосподарського виробництва, де виробничий цикл не збігається з періодом календарного року. Окремі виробничі цикли, наприклад, вирощування озимих культур, виходять за межі поточного календарного року.

Як реєстр для зведеного обліку можна використовувати «поточну (чекову) відомість» на синтетичних рахунках або вести головну книгу у вигляді оборотного балансу. Поточний формат балансу дещо простіший і зрозуміліший за «циклічний баланс». Враховуючи порівняно невелику кількість загальних рахунків у селянському господарстві, бухгалтерський баланс може розміститися на одній сторінці, забезпечуючи зручність обліку та ведення. Тому помилок при перенесенні підсумків можна уникнути.

Для поточного рахунку, рахунок буде відкритий з 1 січня року на підставі залишку на загальному рахунку. Якщо господарство створено в середині року, баланс буде виведено на 1 число місяця. Загальний результат є початковим балансом. Крім того, на основі зведених даних «Реєстру господарських операцій» обліковуються дебетові та кредитові продажі та розраховується нове сальдо (сальдо) на початок наступного місяця. Після того, як поточні підсумки балансу підраховані, вони порівнюються між собою. Якщо вхідні дані правильні, мають виконуватися наступні три пари рівнянь. Перше рівняння — рівність суми дебетового і кредитового сальдо на початок місяця. Друге рівняння — це рівність дебетових і кредитових продажів за місяць. І

третья рівність полягає в тому, що дебетове і кредитове сальдо на кінець місяця однакові. Тому робочий баланс використовується для коригування аналітичних записів і складання операційного балансу.

Отже, запропонована спрощена система фінансового обліку для сільськогосподарських підприємств дасть змогу отримати достатню економічну інформацію для оцінки фінансових результатів та складання балансу. Тобто реалізовано основне правило бухгалтерського обліку в сільському господарстві, а саме отримання інформації про фінансові результати від управлінської діяльності, що дає можливість аграріям приймати ефективні управлінські рішення.

Проте аналіз поточного стану бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах Львівського району показує, що незважаючи на розробку та ухвалення урядом багатьох нормативних актів і заходів, бухгалтерський облік знаходиться на дуже низькому рівні і бухгалтерський облік не розвивається. Відповідайте вимогам, які завдання стоять перед ним.

Багато сільських особистих селянських господарств не забезпечують своєчасне, достовірне та чітке відображення всіх господарських операцій у первинних документах бухгалтерського обліку. У бухгалтерському обліку використовуються нестандартні форми первинних документів, у яких відсутні деякі істотні відомості. Узагальнення та узагальнення даних та аналітичний облік часто виконуються на бланках або просто на окремих аркушах. Це означає, що бухгалтерський облік не виконує жодної інформаційної чи контрольної функції. Фермери пояснюють таку ситуацію відсутністю коштів на закупівлю паперу.

Бажано, щоб цю ситуацію вирішували через централізований бухгалтерський нагляд і конкретну підтримку з боку місцевих відділів розвитку сільського господарства та місцевих асоціацій фермерів. Наразі цей вид управління здійснюють лише фінансові установи, які в основному

контролюють ведення податкового обліку, що впливає на суми податку, точність розрахунків та своєчасність сплати податків.

Необхідна цілісність бухгалтерського обліку управлінської діяльності сільськогосподарських господарств виникає внаслідок узгодження його форми господарювання зі структурою та призначенням фінансової та статистичної звітності.

Метою ведення бухгалтерського обліку в господарстві є складання статистичної, фінансової та податкової звітності за відповідний період. Обов'язковість подання звітності всіма господарськими структурами, які є юридичними особами, встановлено Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Фінансова звітність надає інформацію про фінансовий стан підприємства та визначає його прибуток. Надає алгоритми діяльності діяльність і стан потенційних ресурсів, особливо з активів, зобов'язань та їх зміни.

Загалом фінансова звітність про операції сприяє розрахунковій перевірці записів у реєстрі комплексного та аналітичного обліку, оцінює результати операційної діяльності та їх аналізує, своєчасно запобігає негативним фінансовим явищам та ефективно дає можливість здійснювати обґрунтоване управління рішень. До складання річної фінансової звітності фермерами застосовуються певні особливі умови. Компанії, які кваліфікуються як малі сільськогосподарські підприємства, повинні подавати просту фінансову звітність (у виняткових випадках щорічно).

Зазначені характеристики встановлено також у «Методичних рекомендаціях з організації та ведення бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах». Звітним періодом, за який сільгоспвиробники подають річну фінансову звітність, є календарний рік. Скорочена форма фінансової звітності не передбачає квартального формату.

За своєю структурою баланс являє собою сукупність коштів, пасивів і власного капіталу з активами, що дорівнюють сумі власного капіталу і пасивів. При створенні першого етапу системи сільськогосподарського обліку

неможливо створити баланс за бухгалтерськими книгами, тому необхідно використовувати аналітичні дані.

За багатьма суб'єктами аналітичний облік ведеться за такою обліковою інформацією, як довгострокові біологічні активи тваринництва та рослинництва, незавершене виробництво, розрахунки з оплати праці працівників, розрахунки та залишки в касі. Аналітичний облік ведеться з невеликою кількістю операцій.

На системному рівні можна провести опис об'єкта та скоригувати його відповідно до методичних рекомендацій для заповнення майбутнього балансу.

На другому рівні баланс (додаток К) використовується для формування залишків за рахунками Журналу господарських операцій та їх коригування на фінансові результати, визначені за формою No2.

При формуванні звітності третього рівня в системі сільськогосподарського обліку використовуються залишки по рахунках, встановлені в головній книзі.

Звітність є основою економічного спостереження за діяльністю всіх галузей народного господарства. Державні та податкові органи отримують зі звіту необхідну інформацію для визначення ставок податків, зборів, платежів тощо, які має сплачувати господарство.

Фінансова звітність є відкритою і не є комерційною таємницею, крім випадків, передбачених законодавством. Паперові звіти не допускають виправлень або помилок у розрахунках. Звіт підписується особисто фермером і засвідчується печаткою господарства. Звіти до податкової будуть подаватися лише в електронному вигляді.

Для статистичних установ система звітності за показниками є програмою, яка збирає інформацію, необхідну для надання необхідної інформації національним установам.

2.3. Аналітичний та синтетичний облік бізнес-процесів фермерського господарства

Аналітичний облік на рахунку 23 ведеться за встановленими об'єктами калькуляції, зокрема конкретними видами продукції залежно від виду або групи статей витрат і продукції. Для великомасштабного виробництва аналітичну калькуляцію можуть виконувати корпоративні відділи та центри відповідальності за витрати.

Заробітна плата нараховується виходячи з обсягу виконаної роботи, виробленої продукції або робочого часу на підставі відповідних основних документів і розподіляється за відповідними об'єктами витрат.

Вартість товарів і матеріалів, вироблених власними силами в попередньому році, відноситься на витрати за ціною придбання. Власно виготовлено продукції за рік - На основі планової собівартості, скоригованої на фактичний рівень собівартості на кінець року.

Усі одиниці обліку запасів з однаковим призначенням та умовами використання використовують лише один із таких методів: Аналіз основних засобів у бухгалтерському обліку підприємства. Бухгалтерський облік ведеться за балансовою інформацією на основі аудиторської та податкової звітів про рух основних засобів.

Загальний облік готової продукції ведеться за рахунком 27 „Продукція сільського господарства”. Даний облік спрямований на збір та узагальнення інформації про наявність та рух сільськогосподарської продукції за найменуваннями. Продукція сільського господарства на поточний рік розраховується виходячи з планових витрат і з уточненням фактичних витрат на кінець звітного періоду (року).

Компанії, які не розраховують собівартість продукції, в тому числі: ферми, враховані в поточних цінах (дійсні на момент звіту). Різниця між фактичною собівартістю і плановою собівартістю готової продукції,

оголошеною на кінець року, зараховується пропорційно на товарний рахунок і на інші рахунки, з яких ця продукція списувалася протягом року.

На рахунку 27 обліковується продукція власного рослинництва, тваринництва та промисловості, продукція, призначена для побічної реалізації та іншого невиробничого споживання[29]. Продукти, призначені для споживання як корм у секторі або для виробництва кормів на відгодівельних фермах. Продукти, вирощені для годування худоби, а також побічні продукти та відходи, утворені, коли комерційні продукти та насіння доводяться до придатного стану. Садивний матеріал в тому числі насіння і саджанців. Метою є створення та відновлення насаджень.

Рослинництво дає різноманітну продукцію, яка надходить нерівномірно протягом року. Його продукція відображається в наступних основних документах: талони, талони та реєстри на складах та інших місцях зберігання, із зерна кукурудзи та зернобобових культур, соняшнику та інших олійних культур, потокових комбайнів Насіння однорічних та багаторічних трав в межах. Здача зерна та іншої продукції з поля, оформлення приймання зерна та іншої продукції, оформлення переробки качанів кукурудзи в зерно повністю дозрілих. Технічні культури, картопля, овочі, фрукти, ягоди, кормові коренеплоди, баштанні культури, горіхи, субтропічні та цитрусові - Щоденник надходження продукції та Щоденник надходження продукції садівництва. Закон про приймання грубих і соковитих кормів, Закон про реалізацію трав'яних кормів. Водій (тракторист) щоденно веде облік за квитанцією, талоном або другим примірником залікової книжки, що надійшов від органу. Ваги, перевезення зерна в записі про водіння вантажівки (запис водія трактора).

За наявними в його розпорядженні квитанціями, реєстрами та квитанціями комбайнер щоденно здійснює записи в облікову відомість тракториста, облік намолоту зерна та зібраної площі.

Результати обробки для кожної партії продукту підсумовуються у звіті про обробку продукту, який показує кількість первинних і вторинних

матеріалів, використаних у процесі, і вихід кінцевого продукту. Реалізація продуктів рослинної переробки (борошно, консерви та ін.).

На підставі первинних документів головна особа складає звіт про рух важливих матеріальних цінностей, який щоденно подається до бухгалтерії разом з первинним документом .

Дані первинних документів про врожайність сільськогосподарських культур за сільськогосподарськими культурами, сортами та галузями виробництва узагальнюються в зведених документах. Вони є основою для складання виробничої звітності з рослинництва.

Аналітичний облік витрат і доходів продукції рослинництва ведеться у виробничих звітах . Кожна організаційна одиниця щомісяця формує документи на основі первинних та збірних документів. Дані зі звітів виробництва групуються, щоб їх можна було ввести в обліковий запис аналізу відповідного облікового запису синтезу[30]. При цьому за рахунками та статтями витрат систематизовано видатки. Консолідований виробничий звіт необхідно створити, якщо витрати дебетуються на відповідний загальний рахунок або якщо продукти продаються в кількох звітах.

Щоб вести аналітичний облік витрат і продуктивності виробництва , ви можете використовувати книгу обліку виробничих витрат. У ньому записуються зведені дані про витрати для місячних звітів про виробництво.

Розглядаючи це питання, ми обмежимося розглядом найбільш типових податків на агрохолдинги: фіксованих податків та ПДВ.

Основний облік ПДВ ведеться в податковій накладній. Фермери мають право на виписку податкової накладної, лише якщо вони зареєстровані як платники податку в податковій інспекції за місцем свого легального проживання. Податкові повідомлення виписуються фермерами у двох примірниках. На цьому етапі підприємство має право збільшити свої податкові зобов'язання. Етапи документального оформлення операцій з ПДВ при використанні податкових накладних у своєму господарстві XXXXXа Б.О. . Львівського району Львівської області представлено на рис. 2.5.

Рис 2.5. Порядок документування операцій з ПДВ

Сума сплаченого до бюджету ПДВ розраховується на кінець звітного кварталу як різниця між податковим зобов'язанням звітного (податкового) періоду та податковим кредитом за цей же період (рис. 2.6).

Право на збільшення податкового зобов'язання продавця товарів, робіт, послуг та податкового кредиту покупця. Узагальнення відомостей про податкові платежі та податкові кредити за звітний період здійснюється в журналі реєстрації отриманих та виданих податкових накладних, який є документом аналітичного обліку.

Порядок обліку ПДВ в податкових регістрах фермерського господарства ХХХХХа Б.О. наведено на рис. 2.6.

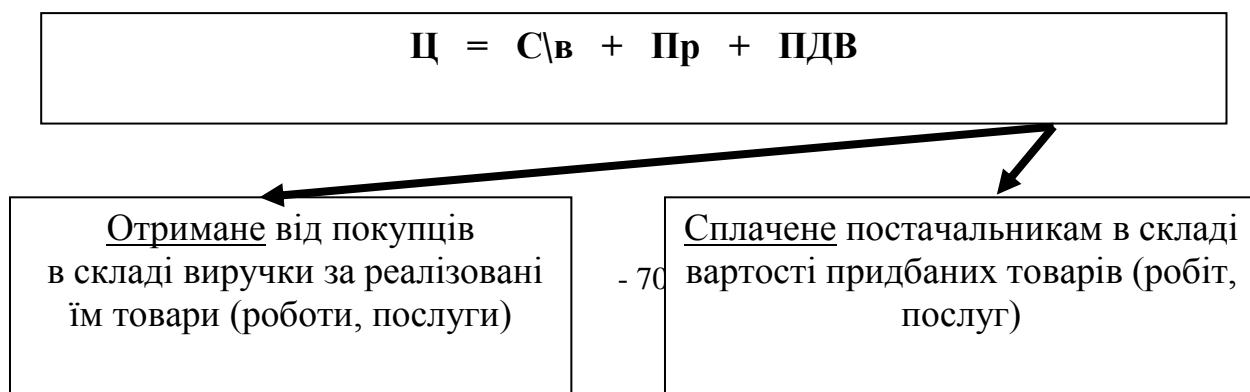

Рис. 2.6. ПДВ у складі
ціни

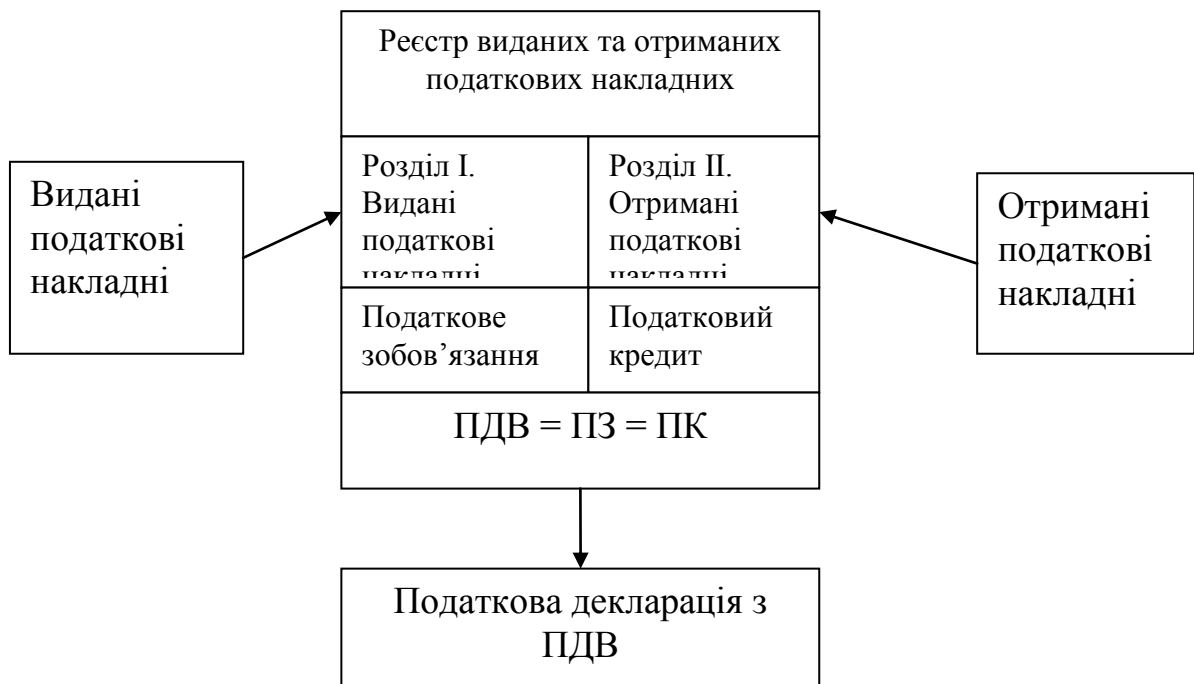

Рис. 2.7. Порядок обліку ПДВ в податкових реєстрах фермерського господарства ХХХХХа Б.О.

Фермерське господарство ХХХХХа Б.О. Львівського району є платником єдиного податку четвертої групи. Це податок, який справляється з одиниці земельної площі. Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь в розрізі видів (табл.2.8).

Таблиця 2.8

**Розрахунок єдиного податку фермерського господарства ХХХХХа Б.О.,
2022 р.**

Категорія земель	Площа землі	Нормативна грошова оцінка 1 га	Ставка податку	Річна сума податку
Рілля	894,6	5758,5	0,49%	2821,67
Пасовища	45,6	973,5	0,49%	477,01
Всього	940,2	х	х	3298,69

Механізм адміністрування єдиного податку визначений Податковим кодексом України. Сплата податку на рахунки місцевого бюджету відбувається помісячно до 20 числа наступного місяця у розмірах, які відображені в табл.2.9.

Фермерське господарство перераховує у визначений термін належну суму податку на відповідальний казначейський рахунок місцевого бюджету за місцем розташування земельної ділянки.

Таблиця 2.9

Розподіл сплати єдиного податку фермерського господарства XXXXXа

Б.О.

(згідно розрахунку у податковій декларації з єдиного податку)

Місяць	2021 р.		2022 р.		2022 р. ± до 2021 р. (по Σ податку)
	розмір суми податку, що перераховується до бюджету в даному кварталі, %	сума податку, грн.	розмір суми податку, що перераховується до бюджету в даному кварталі, %	сума податку, грн.	
Січень		103,90		108,85	+3,7
Лютий	10	103,90	10	108,85	+3,7
Березень		103,90		108,85	+3,7
Квітень		103,90		108,85	+3,7
Травень	10	103,90	10	108,85	+3,7
Червень		103,90		108,85	+3,7
Липень		513,24		537,68	+17,6
Серпень	50	513,24	50	537,68	+17,6
Вересень		513,24		537,68	+17,6

Жовтень		327,46		343,06	+11,5
Листопад	30	327,46	30	343,06	+11,5
Грудень		327,46		343,06	+12,4
Всього податку	100	3148,68	100	3298,69	+110,4

РОЗДІЛ 3.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

3.1. Вдосконалення бухгалтерського обліку в управлінні бізнес-процесами фермерських господарств

Становлення ринкових відносин в аграрному секторі економіки України принесло суспільству багато нових проблем. Найважливішим з них є процес адаптації бухгалтерського обліку до системи міжнародних стандартів, який стає природною частиною національного обліку [31]. Адже на більшості підприємств країни, особливо сільськогосподарських, ще не налагоджено управлінський облік як цілісну систему збору, класифікації та узагальнення інформації, необхідної для ведення сільськогосподарської діяльності. Сучасний управлінський облік, що використовує зовнішню та внутрішню інформацію, має задовольняти потреби не лише сільськогосподарського виробництва, а й маркетингу, управління дослідженнями та інших функцій малого бізнесу. Проаналізуйте свою діяльність з урахуванням поточних і довгострокових цілей.

Відповідно до Закону України «Про фермерське господарство» в Україні діє фермерських господарства. Форма підприємництва для громадян, які бажають брати участь у виробництві сировини, її переробці та реалізації. Ви як юридична особа зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати звітність про результати своєї діяльності протягом фінансового року. Бухгалтерський облік вимагає ведення бухгалтерського обліку самого господарства щодо результатів госпрозрахункової діяльності, обґрунтування податкових розрахунків, відображення використання коштів, визначення стану майна господарства, здійснення господарського господарювання та прогнозування.

Перехід до ринкової економіки вимагає від аграріїв значного збільшення обсягу інформації, що характеризує їхню господарську діяльність. Існує подібна зацікавленість у результатах сільськогосподарської діяльності з боку зовнішніх сторін. Збільшується також обсяг інформації про попит на промислову продукцію, можливість її реалізації за певних умов і вимог, матеріально-технічне забезпечення виробництва цієї продукції, основні виробництва та її інноваційну привабливість.

Адаптація обліково-аналітичних механізмів сільськогосподарської діяльності до ринкових умов господарювання є тривалим, складним і

суперечливим процесом. В Україні особливо сільськогосподарські підприємства впевнено закріпилися в народному господарстві, але питання оперативного обліку та інформаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств залишається актуальним і потребує подальших досліджень. Аналіз результатів сучасних досліджень і публікацій.

За останні роки проблемам управлінського обліку та аналізу сільськогосподарської діяльності присвятили дослідження провідні вітчизняні вчені та економісти: Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Дем'яненко М. Я., Жук В. М., Кірейцев Г.Г., Мосаковський В. Б., Палюк М. С., Пушкар М. С., Радченко О. Д., Сабулюк П. Т., Хомин П. Я., Яремчук І. Г., та ін [32].

Водночас проблеми управлінського обліку та аналізу сільськогосподарських підприємств, особливо фермерської діяльності, є недостатньо вивченими, особливо з урахуванням функцій управління різними організаційними формами та міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку. З точки зору удосконалення управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах це актуально як для економіки, так і для практики господарювання.

Метою даного дослідження є узагальнення підходу та розробка методології управлінського обліку, звітності та аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств в ринкових умовах функціонування. Викладення первинних матеріалів. Нині в Тернопільській області функціонує 587 сільськогосподарських підприємств, які використовують 52,7 тис.га сільськогосподарських угідь і працюють 3494 постійних працівники та 1952 сезонних працівники.[33] Фермерські господарства в основному створені на базі особистих селянських господарств із додатковим відкупом землі з державного резерву та оренди, виробляючи понад 3% від загального обсягу продукції, і очікується, що рентабельність усіх видів діяльності зросте у 2015 році на 24,3% порівняно з 5,9% у 2017 році.

Нормативний документ з бухгалтерського обліку в сільському господарстві – це методичні рекомендації щодо організації та ведення

бухгалтерського обліку селянських (сільськогосподарських) підприємств, затверджені наказом Мінагрополітики від 7 лютого 2021 року. № 189 Фермерам надається право вибору методу обліку за одиничною або дуальною системою за такою формою: Спрощена форма бухгалтерського обліку (без подвійного запису), спрощена форма (з подвійним записом), облік у наступних форматах Спрощений план рахунків для суб'єктів малого та середнього бізнесу. Облік здійснюється за типовим планом рахунків.

Практика бухгалтерського обліку в господарствах області свідчить про те, що використання тієї чи іншої форми обліку залежить, насамперед, від розміру господарства, спеціалізації, наявності фінансових і матеріальних ресурсів. В економічній літературі критеріями при виборі форми обліку пропонується розглядати виручку від реалізації, площу землі та інші параметри [34].

Критеріями вибору форми обліку, на нашу думку, раціональніше використовувати ріллю, наявність і ціну технічного оснащення, загальний обсяг виробництва. Вибір якості з елемента критерію " собівартість виробленої продукції ", а не " обсяг продажів " мотивований характеристиками сільськогосподарської діяльності, суть якої полягає в тому, що вся вироблена продукція реалізується одночасно. Це означає, що він не буде проданий.

Підприємствам з площею оброблюваних земель до 50 га ми рекомендуємо простий білінг без розрахункового рахунку. Спрощені форми з урахуванням принципу подвійного запису для господарств від 50 га до 100 га; спрощені нагадування, журнали та спрощений план рахунків для господарств понад 100 га комп'ютерна форма.

Господарства в цьому районі невеликі, тому найкраще підходить простий облік. Із 587 фермерських господарств Тернопільської області 14,8% мають землю до 5 га, 20,6% мають землю 5-10 га, 19,8% мають землю 10-20 га, на одне господарство припадає 2,6 найманих працівників у [36].

Отже, як і в більшості регіонів України, агрохолдинги в цьому регіоні є невеликими та малочисельними, тому найпоширенішою формою обліку має бути проста (без подвійного запису). Основним записом цієї форми обліку є

реєстр доходів і витрат, в якому обліковуються основні документи за видами доходів і витрат для визначення результатів господарської діяльності.

Проте ми вважаємо, що цей документ потребує певних доопрацювань. Дуже громіздко без потреби класифікувати доходи та витрати за типом, не беручи до уваги, що ферми не мають важливих назв. Тут ми відобразимо лише п'ятий стовпець «Продажі» з детального стовпця доходу за типом стандартної форми. Ви можете залишити «надзвичайні прибутки». Це надає повну інформацію для складання «Фінансового звіту» (форма № 2), не впливаючи на аналітичний характер цих документів.

Розділ II «Вартість за елементами» ще не відповідає вимогам Р(S)ВО 16 «Вартість» і «Розділення лише вартості», тому недоцільно мати чотири стовпці для обліку витрат.

Ми вважаємо, що тут достатньо однієї колонки, щоб відобразити загальні витрати та надати необхідні деталі щодо елементів підсумку виконання. Для земельних наділів з обробленою площею 100 га або більше та загальним обсягом виробництва від 200 000 до 400 000 Гривня відповідає положенню суб'єктів малого та середнього підприємництва та веде облік за спрощеним планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарської діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва, і недоцільно використовувати лише синтетичні рахунки. Я вважаю це доречним.

Зокрема, сільгосп підприємствам не потрібно вести рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», оскільки через поточний фінансовий стан вони не беруть участі в капіталі інших підприємств. З цих причин немає сенсу використовувати рахунок 35 «Оборотні фінансові активи».

Більшість сільськогосподарських підприємств не несуть витрат, які можна віднести до майбутніх періодів, тому, навіть якщо сільськогосподарське підприємство позичає або підписується на основні засоби в інших підприємств, це не включається на рахунок 39 Майбутні періоди.

Для газет і журналів ці витрати настільки низькі, що їх можна швидко списати на витрати виробництва. З цієї ж причини незручно користуватися

рахунком 69 «Доходи майбутніх періодів», оскільки в господарстві таких доходів зазвичай немає. Так само не потрібно вести синтетичний рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів».

Загальний рахунок 55 «Інші довгострокові зобов'язання» призначений для ведення обліку кредиторської заборгованості за довгостроковими позиками, виданих довгострокових векселів, довгострокових зобов'язань та зобов'язань по оренді. З усіх згаданих вище процесів на фермі фактично здійснюються лише ті, що стосуються кредитування бізнесу. Наразі фермер має доступ лише до короткострокового фінансування, яке обліковується на рахунку 68 «Розрахунок від інших господарств». Тому використовувати згаданий синтетичний рахунок взагалі немає необхідності.

Оператори ферм можуть використовувати інші облікові записи, якщо це необхідно. При цьому відслідковувати витрати можна лише через рахунки 8 класу «Факторні витрати» та рахунки 23 «Виробництво». При цьому витрати на фінансову діяльність господарства, а також ті, що виникають у зв'язку з надзвичайними подіями та податки на прибуток, обліковуються на рахунку 85 «Інші витрати». Це дозволяє фермерам складати річну фінансову звітність і визначати собівартість продукції.

Висновок. Бухгалтерська книга, запропонована для сільськогосподарських підприємств, дозволяє підібрати найбільш прийнятний варіант залежно від розміру землі, кількості працівників та загального обсягу виробництва, що дозволяє фермерам оцінити результати господарської діяльності та скласти баланс. Надаємо економічну інформацію.

Основним фактором, що впливає на організацію та навантаження бухгалтерського обліку, є уніфікація книг бухгалтерського обліку. Враховуючи таку ситуацію, аграрії можуть зменшити кількість одноразових завдань з приймання сільгосппродукції (дорожні листи, путівки) та щоденних (оформлення на прийом зерна та іншої сільгосппродукції з поля), а також зменшити кількість завдань на весь період.

Форма звітності «Основні показники господарсько-фінансової діяльності селянського (сільськогосподарського) господарства» Форму № 2 (Фермерське господарство) Удосконалити структуру щодо показників якості ґрунту, забезпеченості обіговими коштами, собівартості продукції та розділу XI. «Баланс доходів і витрат» дає можливість отримати повну інформацію про ефективність виробництва і порівняти її з результатами діяльності інших сільськогосподарських організацій.

3.2. Застосування сучасних інформаційних технологій для покращення обліку бізнес-процесів фермерських господарств

Коли сільськогосподарські підприємства ведуть виробничу діяльність, їм необхідно надавати облікову інформацію ключовим експертам, щоб вони могли приймати управлінські рішення щодо вибору культур у сільськогосподарському виробництві. Тому ця потреба максимально задовольняється в умовах комплексної комп'ютеризації фінансового обліку. В бухгалтерії сільськогосподарських підприємств відсутні чіткі вимоги до керівного складу щодо складання бухгалтерської інформації, не затверджена базова форма внутрішньої фінансової звітності.

Водночас відсутність облікової інформації призводить до прийняття необґрунтованих рішень, а процедури контролю над тим, наскільки прибутково компанія вирощує сільськогосподарські культури та сорти, є надзвичайно складними. «Завдання вдосконалення управління полягає в збільшенні його впливу на тих, ким він керує. Це можливо тільки в тому випадку, якщо блок управління своєчасно отримує необхідну інформацію і аналізує її для прийняття оптимальних рішень[37].

Іншими словами, бухгалтерський облік створює замкнуте коло, яке пояснює невиконання місії трійці.

Іншими словами, керівництво не усвідомлює потребу в обліковій інформації (Рисунок 1).

Ця невизначеність керівництва щодо облікової інформації призводить до викривлення уваги керівництва до бухгалтерського обліку та неможливості повною мірою використовувати наявні комп'ютерні технології для забезпечення прийняття оперативних управлінських рішень.

Системне забезпечення комп'ютеризації бухгалтерського обліку з урахуванням напряму управління. Сільськогосподарські підприємства мають особливості як методичного забезпечення отримання облікової інформації, так і організаційного забезпечення в умовах використання сучасних інформаційних технологій.

Ми згодні з думкою Т. Б. Боцян погоджується, що «технологія бухгалтерського обліку є специфічною для цієї компанії (галузі)» [38]. Все це пов'язано з тим, що обліково-інформаційні системи, які відповідають вимогам управління, органічно пов'язані з організаційними структурами. У той же час, оскільки діяльність людини оцінюється результатами роботи компанії, технологія обробки бухгалтерської інформації стає комерційною таємницею компанії. Деталі технології обліку повинні визначатися обліковою політикою підприємства, яка забезпечує нормативне регулювання на рівні підприємства(Рис 3.1).

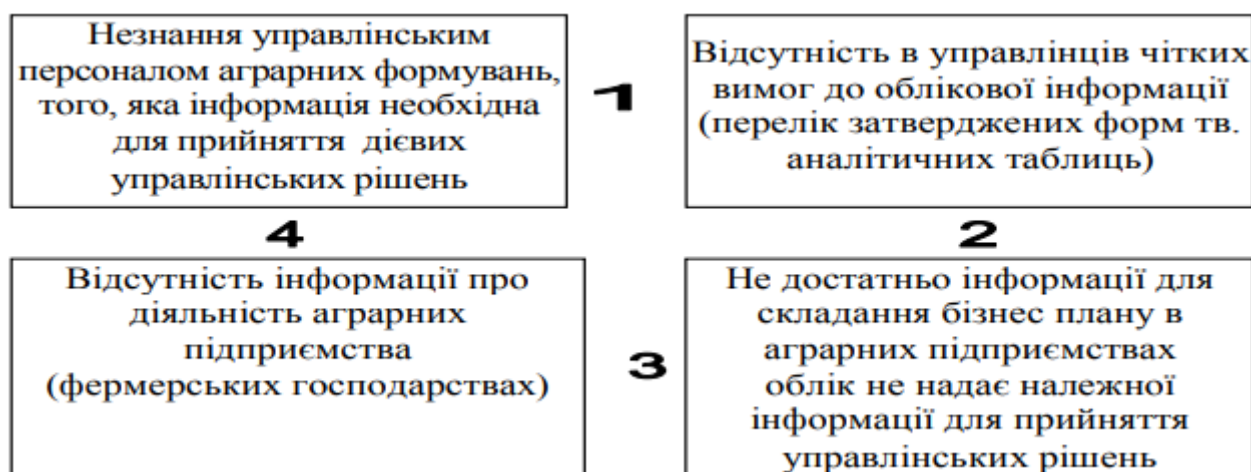

Рис.3.1. Цикл обумовленості невиконання завдань бухгалтерського обліку

Програма BAS AGRO призначена для автоматизації бухгалтерського обліку та управління агрохолдингами різних організаційно-правових форм. За

допомогою цієї версії буде здійснено автоматизацію всіх важливих бізнес-процесів, автоматизацію виробництва рослинницьких, тваринницьких та інших перероблених продуктів і послуг для великих, середніх підприємств і фермерських господарств.

BAS АГРО забезпечує автоматизацію за наступними напрямками.

1. Планування сільськогосподарського виробництва
2. Оперативний облік сільськогосподарської продукції і послуг
3. Розрахунки з пайовиками
4. Облік на елеваторі.

За допомогою модуля «Планування сільськогосподарського виробництва» сільгоспідприємства мають можливість аналізувати різних прогнозних сценарію та вибирати культури при формуванні сівозмін. Таким чином, на основі технологічної карти можна скласти перелік робіт, матеріалів і витрат, необхідних для вирощування продукту для кожного сорту.

Технічні карти полів складаються представниками сільськогосподарських або бухгалтерських служб у вигляді документів, що відображають усі етапи технології[39]. Програма дозволяє визначити витрати та врахувати особливості вирощування з урахуванням попередників, способів обробки, використання добрив тощо. В подальшому на основі планового виробництва програми будуть створені технічні умови ресурсів та замовлення на вирощування продукції, на підставі яких закуповуватимуться матеріали та робоча сила для ресурсів(Рис 3.2).

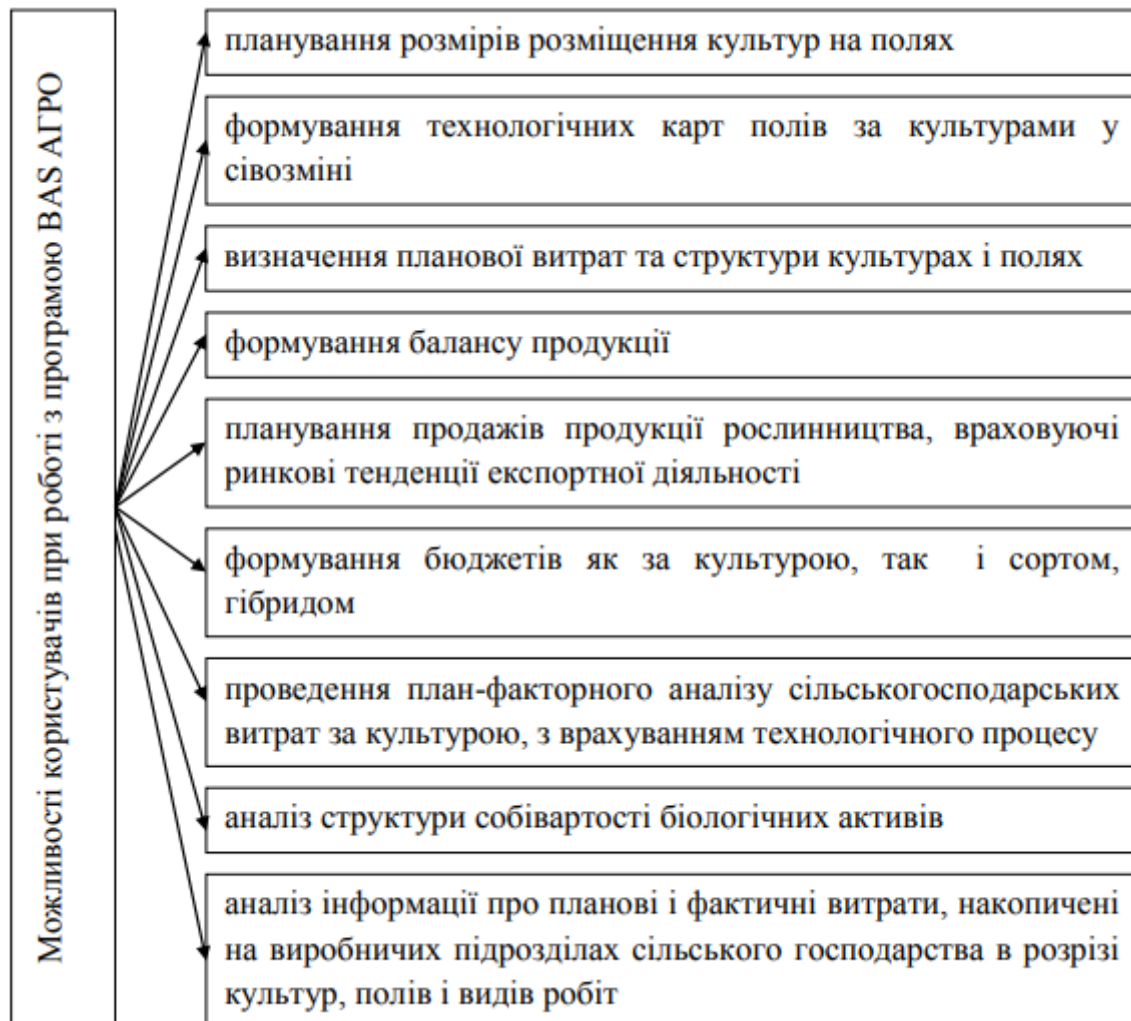

Рис. 3.2. Можливості користувачів при роботі з програмою BAS АГРО

Формування бюджетної моделі дозволяє здійснювати автоматичний розрахунок бюджетних статей і аналіз продажної ціни продукції в ринкових умовах. Різні способи автоматичного розрахунку статей бюджету можна простежити до вихідних даних розрахунку. Ці особливості дозволяють суттєво оптимізувати процес впровадження (коригування) обраної бюджетної моделі.

3.3. Напрямки вдосконалення та комп'ютерезації Фермерських господарств

Діяльність сільськогосподарських підприємств спрямована на підвищення рівня зайнятості фермерів, визначення соціального ефекту, збільшення виробництва та розширення асортименту сільськогосподарської продукції, раціональне використання землі, матеріальних ресурсів і робочої сили, активізацію інноваційних процесів, Сприяє зниженню собівартості

одиниці продукції. Для фермерів і суспільства важливо, щоб ці та інші наслідки продовжували виникати і посилюватися з часом. При цьому необхідно забезпечити стабільність процесу розвитку сільського господарства, в якому відтворюються не тільки ресурси та економічні відносини, а й конкурентоспроможність. Тому в сучасних умовах необхідно переглянути основні напрями вдосконалення обліку та звітності, особливо в сільськогосподарських підприємствах. Щодо координації надання інформації українським компаніям відповідно до міжнародних стандартів.

У контексті пошуку ефективних шляхів розвитку вітчизняного сільського господарства все більшого значення нині набувають фермерські господарства та сільський бізнес. Сучасні реформи вітчизняного аграрного сектору спрямовані на побудову потужних механізмів ведення сільського господарства, яке є одним із основних видів діяльності. Оскільки аграрний сектор є основою продовольчої безпеки країни та є одним із ключових елементів національної безпеки, важливо встановити правильні пріоритети в процесі трансформації, які гарантуватимуть, що сільське господарство надасть можливість побудувати високопродуктивну та ефективна основа.

Попередня трансформація аграрного сектору, що відбулася в до Радянського Союзу, базувалася на підтримці приватного сектора, що призвело до появи нових організаційно-правових форм господарювання в сучасних умовах. Тому результатом земельної реформи має стати відродження сільського господарства та сімейного фермерства.

Розвиток сільського господарства в Україні потребує державної підтримки, а на даний час цей процес є складним, непослідовним і нестабільним, тому необхідно розвивати систему державної підтримки, особливо селянських (сільськогосподарських) господарств.

По-перше, враховуючи те, що фінансування підтримки сільгоспвиробників зазвичай здійснюється одноразово, а фермерські господарства дають незначну частку в загальному обсязі виробництва, вимоги

допоміжних організацій здебільшого неминуче виникають із розподілу коштів. Великі компанії виключили з цієї підтримки господарства.

По-друге, інфраструктура сільського господарства, яка створювалася протягом тривалого часу, була повністю орієнтована на обслуговування великих підприємств. У зв'язку з переходом до ринкових відносин, вона зазнала суттєвих змін, але створення нової велося знову ж з орієнтацією на великі господарства. Це характерно як для виробничої, так і для фінансової сфер.

По-третє, досі панує переконання щодо недоцільності системи підтримки фермерських господарств, відокремленої від традиційних інститутів державної підтримки аграрної галузі.

По-четверте, за час існування фермерського сектору не були проведені наукові розробки щодо умов функціонування фермерських господарств.

По-п'яте, не узагальнено належним чином і не адаптовано у вітчизняну практику багатий зарубіжний досвід державної та іншої підтримки фермерських господарств.

Відтак ситуація, що склалася з державною підтримкою фермерських господарств, є однією з головних причин стагнації фермерського руху та низької ефективності цього сектора. Хоча варто відзначити, що, з метою розвитку фермерства в Україні, була розроблена «Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2020–2022 роки»

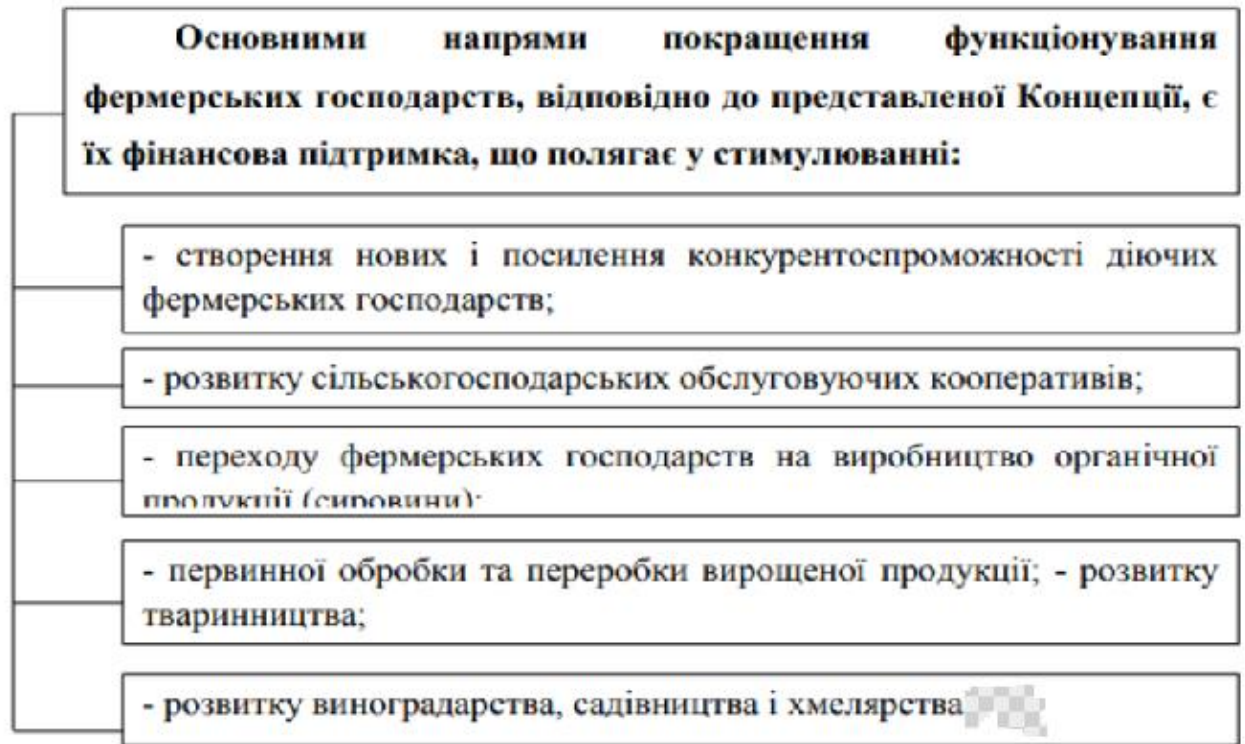

Рис. 3.3. Основні напрями покращення функціонування ФГ

В умовах розвитку ринкових відносин вітчизняні науковці вивчають зарубіжний досвід та державну підтримку функціонування сільськогосподарських підприємств з метою адаптації цих розробок до вітчизняної практики.

Проте через низку обставин такий зарубіжний досвід, хоч і важливий для розробки оригінальних методологій як для функціонування сільськогосподарських підприємств, так і для державної підтримки, не придатний для впровадження у вітчизняних умовах.

Пріоритетом національної аграрної політики має бути підтримка фермерських господарств через:

- створення спеціалізованої кредитно-фінансової системи для обслуговування фермерських господарств;

- надає фермерським господарствам доступ до пільгового фінансування з частковою компенсацією відсотків за банківськими кредитами, взятими в національній валюті;

- фінансова підтримка діяльності сільськогосподарських підприємств шляхом запровадження механізму фінансової оренди;

- здешевлення страхових послуг за рахунок державної допомоги;
- створення кредитних спілок, які обслуговують малі сільськогосподарські виробничі одиниці.

Важливим питанням у вирішенні проблеми подальшого розвитку підприємств є створення кредитних кооперативів та об'єднання підприємств під керівництвом органів місцевого самоврядування у сфері сільськогосподарського кредитування. Для задоволення потреб сільськогосподарського кредиту.

Позики повинні бути надані кредитними сільськогосподарськими кооперативами, якими безпосередньо володіють і керують фермери-позичальники. Натомість уряд контролював би діяльність кооперативу.

Суб'єкти сільськогосподарського виробництва повинні отримувати фінансування від створених земельних банків або сільськогосподарських кооперативів. Кредитні кооперативи в селах можуть надавати довгострокові кредити на придбання землі за умови зняття мораторію, наприклад на продаж землі сільськогосподарського призначення чи придбання сучасної сільськогосподарської техніки. Крім того, ми маємо змогу забезпечити короткострокове та середньострокове фінансування переважно для потреб операційної діяльності.

Важливим питанням у вирішенні проблеми подальшого розвитку підприємств є створення кредитних кооперативів та об'єднання підприємств під керівництвом органів місцевого самоврядування у сфері сільськогосподарського кредитування. Позики повинні надаватися сільськогосподарськими кредитними кооперативами, якими безпосередньо володіють і контролюються фермери-позичальники. Натомість уряд контролюватиме діяльність кооперативів.

Суб'єкти сільськогосподарського виробництва повинні отримувати фінансування від створених земельних банків або сільськогосподарських кооперативів. Кредитні кооперативи в селах можуть надавати довгострокові кредити на придбання землі за умови зняття мораторію, наприклад на продаж

землі сільськогосподарського призначення чи придбання сучасної сільськогосподарської техніки. Крім того, ми маємо змогу забезпечити короткострокове та середньострокове фінансування переважно для потреб операційної діяльності.

Це дає державній кредитній системі доступ до фінансових ринків і можливість отримати кредитні кошти на вигідних умовах. Процентні ставки за такою системою мають суттєво відрізнятись від комерційних банків і бути порівнянними з виробництвом сільськогосподарських підприємств зокрема та прибутковістю суб'єктів сільськогосподарського виробництва в цілому. Агентство має обслуговувати лише сільгоспвиробників.

Водночас комерційні банки мають залишатися альтернативним джерелом кредитування сільського господарства і комерційні банки повинні надавати фінансування сільськогосподарським підприємствам в умовах здорової конкуренції з кредитними спілками. Як джерело сільськогосподарського кредитування банк має певні переваги. Зокрема, компанія пропонує повний спектр фінансових операцій для комерційних і приватних цілей, а її співробітники знайомі з сільськогосподарським майном.

Проте бажання банків швидко зберегти кошти в життєздатному вигляді змусило деякі банки скоротити терміни погашення кредиту. Для банків сільськогосподарські кредити мають нижчі витрати та ризики, ніж інші види кредитів, що робить їх найприбутковішою частиною кредитного портфеля. У результаті комерційні банки залишаються одними з основних кредиторів фермерських господарств.

Страхові компанії також повинні відігравати активну роль у кредитуванні фермерів, оскільки вони є одним із основних інвестиційних ринків для сільського господарства. Світовий досвід підтримки фермерських господарств показує, що важливу роль у цьому процесі відіграє бюро фермерів, що входить до складу Міністерства сільського господарства. Воно надає кредити фермерам, власникам нерухомості та жителям сіл.

Такі сільськогосподарські адміністрації пропонують різні види фінансування, особливо для купівлі, покращення або розширення ферм, розвитку водного господарства та рефінансування існуючого боргу. На землю сільськогосподарського призначення надано таких кредиту. Короткострокове та середньострокове фінансування доступне як частина вашого поточного фінансування. Екстрені позики можуть отримати не лише фермери офіційно постраждалих територій, а й люди, які перебувають у складному економічному становищі.

Щоб повністю комп'ютеризувати бухгалтерський облік вашої ферми, Software Market пропонує лабораторні програми, а також професійні програми. Наступні зміни були внесені до більшості цих програм.

План рахунків бухгалтерського обліку відповідає рекомендаціям з бухгалтерського обліку для сільськогосподарських підприємств. Довідники аналітичного обліку та набір об'єктів, які використовуються в конфігурації, були змінені. Змінено структуру зберігання та аналізу відомостей про витрати підприємства. Розроблено механізм податкового обліку на підприємствах. Запроваджено концепцію обліку готової продукції за плановими цінами. Створюється оперативний механізм з використанням даних про витрати підприємства при визначенні фактичної собівартості готової продукції. Додано документи та довідники для обробки шляхових листів для звичайної та сільськогосподарської техніки. При нарахуванні заробітної плати застосовуються вимоги сільськогосподарського бізнесу.

На мою думку, найбільш оптимальною є конфігурація «Кварц: комплектація для сільськогосподарських підприємств України».

По-перше, ви можете заощадити гроші, швидко вибравши рівень програми, який відповідає потребам вашої компанії. Крім того, ця конфігурація рекомендована при використанні дешевшої програми «1С: Бухгалтерія».

По-друге, кількість виконуваних функцій дозволяє повністю комп'ютеризувати облік в даній конфігурації за умови додаткового використання компонента «Управлінський облік» (торговельний і складський).

Додатковою перевагою цієї конфігурації є те, що вона має найкращу підтримку і, ймовірно, найдешевша з усіх інших програм.

Master: Бухгалтерія розроблена для українського ринку і її функціонал охоплює всі види операцій для малих і середніх підприємств. Ця програма дозволяє працювати з усіма системами оподаткування та вести облік діяльності необмеженої кількості юридичних осіб одночасно. Для здійснення комплексної комп'ютеризації бухгалтерського обліку використовувати додаткові «допоміжні» бухгалтерські програми, які допомагають бухгалтерам здійснювати та керувати банківськими операціями, а також надавати відповідні види звітності для їх подання. Слід підкреслити, що це є бажаним. Передавати державним установам по лініях зв'язку. Наприклад, програма Best-Report створює та відправляє звіти в податкові органи, а програма Client-Bank контролює банківські операції. Використовуючи такі програми, може значно скоротити трудовитрати, пов'язані з доставкою бухгалтерських документів. Тому необхідна більш повна інтеграція загальних бухгалтерських програм з такими «допоміжними» програмами.

На сучасному етапі розвитку економічної системи України та проведення реформ в аграрному секторі все більшого значення набувають дрібні сільськогосподарські форми (фермерських господарств). Проте їх ефективний розвиток і перетворення на активні елементи національного економічного механізму буде неможливим без належної державної підтримки та розвитку моделей і механізмів кредитної підтримки як на національному рівні, так і у фінансово-кредитних установах. Висвітлений у статті досвід фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарських підприємств та адаптації до житлових умов може оптимізувати доступ до кредитних ресурсів для суб'єктів господарювання та покращити загальний рівень кредитування . Це підвищує стійкість і сприяє розвитку, результатом чого є ефективний розвиток економіки країни.

Тому на ринку програмного забезпечення для комп'ютеризації бухгалтерського обліку поки що бракує достатньо спеціалізованих програм для

ведення сільськогосподарського обліку, які могли б повністю задовольнити потреби господарств різного розміру.

Такими додатковими програмами є «допоміжні програми», які є програмами для комплексної комп'ютеризації не лише управління підприємством, а й усієї виробничо-господарської діяльності підприємства (це, наприклад, фінансово-аналітичні розрахунки).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати роботи є розв'язанням наукової проблеми, яка полягає у конкретизації теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-методичного обліку та звітності в сільськогосподарських підприємствах. З отриманих результатів можна зробити такі висновки.

Нині в Україні широко ведеться сільськогосподарська діяльність. Це пов'язано з сучасною перебудовою відносин у сільському господарстві. В Україні приблизно 39 тисяч фермерських господарств.

Господарство засноване громадянами України, однородниками, які з дитинства мають сильну прив'язаність до землі та селянської праці, тварин і техніки, щире бажання працювати на землі. Це робить сільське господарство не просто сільськогосподарським бізнесом, а економікою, яка цінує землю, використовує ефективні методи управління та створює робочі місця для сільських жителів. Діяльність фермерського господарства стосується виробництва, переробки та реалізації продукції рослинництва та тваринництва, а також господарство надає сільськогосподарські послуги.

Найчастіше фермерські господарства орієнтовані на малий бізнес, або власників малого бізнесу. На таких підприємства надано документи спрощеної бухгалтерської звітності та звітність до органів управління.

У господарському та бухгалтерському праві немає єдиного підходу до класифікації сільськогосподарських підприємств за галузями діяльності. Дослідження показало, що таку класифікацію є доцільним узгодити на законодавчому та нормативному рівні з урахуванням встановлених критеріїв (середньооблікова чисельність працівників та розмір річного доходу від кожного виду діяльності). Надані пропозиції дозволять забезпечити

застосування відповідного методичного підходу до організації бухгалтерського обліку однотипних сільськогосподарських підприємств.

Адаптація Міжнародних стандартів фінансової звітності до вимог практики бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств потребує врахування деталей діяльності сільськогосподарських підприємств. У цьому контексті визначає обов'язкові вимоги щодо впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності для фермерських господарств. Розглядаючи національні основи бухгалтерського обліку в аграрному бізнесі. Спрощення технічних аспектів бухгалтерського обліку для сімейних підприємств. Характеристика державної підтримки фермерських господарств. Застосування сільськогосподарськими операторами спеціального податкового положення .
Необхідність інтеграції бухгалтерського, податкового та статистичного обліку.

Відсутність облікових даних щодо обсягів готової продукції, яка є основним джерелом доходу сімейних підприємств, пов'язана з відсутністю документації, яка дозволяє в основному відображати відповідні господарські операції. У зв'язку з цим необхідність удосконалення документації з руху готової продукції обґрунтовується розробкою карток обліку готової продукції. Застосування запропонованого документу до практики бухгалтерського обліку сімейних фермерських господарств сприятиме контролю та покращенню інформаційного забезпечення потреб управління.

Фінансова діяльність підприємства базується на систематичному надходженні та ефективному використанні фінансових ресурсів, дотриманні облікової та кредитної дисципліни, належному співвідношенні власних і залучених коштів, забезпеченні фінансової стійкості з метою ефективної діяльності.

Фінансовий стан компанії необхідно систематично та комплексно оцінювати за допомогою різноманітних методів, прийомів та аналітичних прийомів. Це дає можливість критично оцінити фінансові результати діяльності підприємства як у статистичній частині, так і в динаміці за певний проміжок часу, що дозволяє виявити слабкі сторони фінансової діяльності та можливості

для подальшого вдосконалення. Виявлення ефективності використання фінансових ресурсів та їх раціональне розміщення.

Неефективне використання фінансових ресурсів може призвести до зниження платоспроможності підприємства, що може призвести до зриву поставок, виробництва та збуту продукції. Невиконання планів прибутків, падіння рентабельності підприємства, загроза економічних санкцій тощо.

Тому при аналізі фінансового стану компанії можна використовувати різні аналітичні техніки, методи та моделі. Їх кількість і обсяг залежать від конкретних цілей аналізу і визначаються завданням в окремому випадку.

Підсумовуючи міркування щодо сутності оцінки фінансового стану підприємства, ще раз зазначимо, що необхідність такої оцінки та знання зумовлена необхідністю системного аналізу та вдосконалення роботи в таких рамках: кон'юнктура ринку, перехід на самоокупність, самофінансування, необхідність поліпшення використання фінансових ресурсів, пошук резервів зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Фінансова звітність повинна надавати прибуткову, актуальну, достовірну та достовірну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності підприємства, рух коштів та зміни в структурі капіталу.

Результати проведеного дослідження свідчать, що основними перешкодами в організації облікових та звітних процесів у сільськогосподарських підприємствах є неузгоджені методи ведення бухгалтерського обліку та доведено відсутність чітких методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку, які б відповідали вимогам. Деякі з сучасних податкових та господарських нормативних актів. Дослідженням визначено доцільність доопрацювання та узгодження окремих положень облікового процесу сільськогосподарських підприємств відповідно до вимог Податкового кодексу України на законодавчому та нормативному рівні.

Отже, фінансове становище є найважливішою характеристикою господарської діяльності підприємства АПК. Він відображає

конкурентоспроможність виробників, їх потенціал у діловому співробітництві та оцінює гарантовані економічні вигоди самого підприємства та його партнерів у фінансових та інших відносинах.

Проаналізувавши фінансовий стан фермерського господарства «XXXXX», ми виявили, що загальний стан господарства є не тільки незалежним і фінансово стабільним, але й ліквідним. Поточні зобов'язання повністю покриваються наявними поточними активами. В економіці є перспективи майбутнього розвитку. Позикові кошти складають помірну частку продажів, що дозволяє збільшувати виробництво без шкоди для фінансової незалежності економіки. Основну частину коштів становить капітал (вкладений в основні засоби), який забезпечує господарство власними оборотними коштами.

Діяльність ФГ «XXXXX» є прибутковою. Збільшення прибутковості бізнесу у 2022 році показує, що ефективність значно покращилася. Для покращення економічної діяльності насамперед необхідно оптимізувати структуру капіталу та збільшити обсяги довгострокового кредитування, спрямованого на вдосконалення техніко-технологічної бази. Це не тільки підвищить фінансову стійкість господарства, а й позитивно вплине на результати майбутньої діяльності. Важливим також є перерозподіл коштів між основним і оборотним капіталом для збільшення ліквідності для зростання останнього. Оптимізація ліквідності. Це буде реалізовано за допомогою механізму фінансової стабільності. Цей механізм являє собою систему заходів, спрямованих на зменшення фінансових зобов'язань з одного боку та збільшення фінансових активів для забезпечення цих зобов'язань з іншого. Підвищення ефективності управління грошовими потоками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затв. ВРУ від 16.07.1999. № 996 – XIV.
2. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом МФУ від 07.02.2013 р. № 73.
3. П(С)БО 7 «Основні засоби», затв. Наказом МФУ від 27.04.2000 р. № 92.
4. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», затв. Наказом МФУ від 18.10.1999 р. № 242.
5. П(С)БО 9 «Запаси», затв. Наказом МФУ від 20.10.1999 р. № 246. 48
6. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», затв. Наказом МФУ від 08.10.1999 р. № 237.
7. П(С)БО 11 «Зобов'язання», затв. Наказом МФУ від 31.01.2000 р. № 20.
8. П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», затв. Наказом МФУ від 26.04.2000 р. № 91.
9. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затв. Наказом МФУ від 02.09.2014 р. № 879.
10. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затв. Постановою КМУ від 22.01.1996 р. № 116.
11. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навчальний посібник.-К.: Знання-Прес, 2003. – 444 с.
12. Бухгалтерський облік в Україні: Теорія і практика / під ред. А.Н. Коваленко. – Дніпропетровськ: ТОВ Баланс-Клуб, 2003. – 528 с.
13. Організація бухгалтерського обліку в Україні: нормативна база. Біблії набряку «Фактори», 2000.

14. Соколов Л.В. Бухгалтерський облік. Від витоків до наших днів. – М.: ЮН ІТІ, 1996. – 270 с.
15. Сук Л.К. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник / Л.К
16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 03.04.2021 р.).
17. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах : Наказ Міністерства аграрної політики, від 02.07.2001 р. № 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0189555-01#Text> (дата звернення 11.11.2023 р.).
18. Пилипенко К. А., Бендас Ю. С., Арутюнова О. А. Оцінка та визнання довгострокових біологічних активів у вітчизняній та міжнародній практиці. Агросвіт. 2019. № 12. С. 53–59. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.12.53
19. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 11.11.2023р.).
20. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (дата звернення 11.11.2023р.).
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення 11.11.2023р.).
22. Сокіл О. Г. Нормативно-регуляторні аспекти сучасного обліку сільськогосподарських підприємств. Економічні науки, 2012. № 4. С. 108–114.

23. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах затвердженні наказом Міністерства аграрної політики України від 21.12.2007 № 929 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.uazakon.com/documents/date_by/pg_gscmoz/index.html.
24. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах, затверджені наказом міністерства аграрної політики України від 02.07.2001 №189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.aktyvaudyt.com/index.php?option=com_content&task=view&id=40&Itemid=29.
25. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнальноордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, які затвердженні наказом Міністерства аграрної політики України від 04.07.2009 № 309 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=98&ArtID=876>.
26. Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах Прийняття від 02.07.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0189555-01>.
27. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення технічної інвентаризації захисних споруд цивільної оборони (цивільного захисту) від 10 червня 2009 року N 390 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN48390.html.
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів N 1591 від 09.12.2011 } Докладніше: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://kodeksy.com.ua/buh/psbo/25.htm>.

29. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
30. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах від 02.07.2001 р. № 189 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.dtkk.com.ua.
31. Бетлій О. Пропозиції щодо визначення малого та середнього підприємства (МСП) в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ier.com.ua>.
32. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: Навчально-довідковий посібник / [Ю.С. Цал-Цалко, Г.Г. Кірейцев, І.В. Луканьов та ін.]. – Житомир: ПП "Рута", 2011. – 707 с.
33. Новації бухгалтерського обліку у фермерських господарствах [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
34. Паткер П. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП): проблеми країн з економікою, що розвивається / П.Пактер // Школа професійного бухгалтера. – 2008, лютий. - № 2. – С.4-14.
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI редакція від 23.12.2010 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
37. Бруханський, Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 384 с.
38. Методика проведення поглибленого аналізу фінансовогосподарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.97 р. № 81.

39. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 р. № 22.
40. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене Міністерством фінансів України, Фондом державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121.
41. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Міністерством економіки України від 17.01.2001 р. № 10.
42. Рекомендації щодо визначення фінансового стану позичальників, затверджені постановою Правління Національного банку України від 29.09.97 р. № 323.
43. Шаманська О.І. Основні напрямки підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств / О.І. Шаманська // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 6. — С. 166—172.
44. Бурковська А.В. Важливість і необхідність оцінки та контролю фінансового стану аграрного підприємства / А.В. Бурковська, В.О. Юрков, В.Р.Хабіров // Економічний форум. — 2013. — Вип. 3. — С. 157-160.
45. Методичні рекомендації з організації і ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах: Наказ Мінагрополітики від 02.07.2001 року № 189 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0189555-01>.